

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtak. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 vin., za Ameriko in druge tuje države 4 K 60 vin.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vin.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice 2. Naročnina, reklamacije in iskanja pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice štev. 2.

Št. 12.

V Ljubljani, dne 24. marca 1909.

Leto XXII.

O šnopsarijah.

Na kmečkem shodu, ki je bil o Svečnici v Ljubljani, je hotela nekaj časa strahovati naše somišljenike liberalna četica; vredno se mi pa zdi povedati, da je takrat poleg liberalstva hotelo prvo besedo tudi žganje. Eden najhujših kričačev je imel v mavhi celo steklenico te robe in jo je ponujal tudi svojim sosedom, brez dvojbe kot najboljšo orožje proti našim poslanecem. Take vrste ljudi in njihove glasove naj ima kdor mu drago; mirno jih prepuščam liberalcem in socialnim demokratom, jaz jih ne maram.

Zapisal sem bil nedavno o zapravljanju, zlasti o pijančevanju nekaj resnih besedi na tem mestu. Dobil sem od več strani, zlasti pa iz svojega volivnega okraja mnogo lepih, pristrčnih pisem iz kmečkih roh. Prijatelji, Bog plačaj! Hud je bil boj z liberalci; hujši nas čaka s pijanci, zlasti z žganjarji. Toda kdor nima poguma tudi tu nastopiti, ne ljubi ljudstva. Žganjarska kuga je hujša in nevarnejša od kolere in koz, dražja nego vsi davki, grja od griže. Neki sicer zelo ugleden in razumen mož mi je ugovarjal, da pijančevanje ne zadene toliko kmečkega ljudstva, kakor tovarniško delavstvo. Da ne bo več nesporazuma v tem oziru, naj navedem, da je bilo na Kranjskem l. 1900 med dobro 500.000 prebivalci 354.847 ljudi kmečkega stanu, torej 70 odstotkov. V veliki in mali obrti jih je bilo samo 82.250; torej 16 odstotkov; v trgovini 22.952, torej 4 od sto delov v vseh drugih stanovih 48.101; tedaj in v krog 10 od sto.

Če govorimo o vrlinah, ali napakah v naši deželi, zadenemo potemtakem vedno v prvi vrsti na kmečko ljudstvo, ki je v tako ogromni večini. To je pa seveda res, da imenovani 354.847 niso samo kmetje, ampak tudi kajžarji, posli, dninarji in

vse njihove družine — sploh vse ljudstvo, ki se živi v prvi vrsti pri kmetijstvu. Če se torej splošno preveč pije, veja to gotovo tudi za kmete.

1. Najprej trdim, da je na Kranjskem preveč gostiln. L. 1900 se jih je naštelo 2958; potemtakem pride na 166 oseb ena. Odštejmo četrtino otrok pod 14 leti; ostane jih 125; odštejmo še polovico žensk, ki vendar v ogromni večini ne hodijo v krčme, pa nam ostane ena na dobro 60 moških nad 14 let starih. Ali je tega res treba? In gostilne se dan za dnevom strašno množe, v dokaz, kako silno skrbi deželna vlada za blagor ljudstva. Leta 1904 jih je bilo 3441. Po številu prebivalstva pride tega leta v Galiciji na 534 ljudi ena gostilna, v Bukovini na 508, v Dalmaciji na 332, v Šleziji na 291, na Moravi na 285, v Dolenji Avstriji na 252, na Primorskem na 191, v Gorenji Avstriji na 186, na Štajerskem na 180, na Tirolskem na 149, na Kranjskem na 147, na Solnograškem na 139 in na Koroškem na 137. V ti reči utegnemo torej kmalu postati prvi junaki. In če pri tem pomislimo, da v zelo mnogih gostilnah komaj kruha dobiš, da je pri večini poglavitna reč samo pijača, potem nas mora biti strah teh razmer. Da morejo izhajati, si pomagajo marsikje s ponarejeno pijačo, ki ubogim ljudem vijejo želodce z njo in praznijo žepe.

2. Na Kranjskem imamo mnogo preveč žganjarij v razmerju z drugimi deželami. Kakor je znano, se po sedanjih postavah prodaja žganje na trojen način:

a) V štacunah. Za to ni treba nobene posebne pravice, zahteva se pa prodaja v zaprtih posodah; in piti se ne sme tam, kjer se prodaja. Gosposka se pri nas v vse vtika, številnih prestopkov v tem oziru pa navadno nič ne vidi.

b) Na drobno. Ta pravica se dobi pri okrajnih glavarstvih. Občina ima pravico

izraziti svoje mnenje, toda okrajni glavarji imajo le preradi svojo glavo; in marsikje se trdi, da se ozirajo tudi na politiško, seveda nam nasprotno stran, ko dovoljujejo take pravice. Kdor jo ima, sme prodajati v odprtih posodah, najmanj po osminki litra; v prodajalnih prostorih se pa ne sme piti. Tudi tu je prestopkov na cente.

c) V gostilnah, žganjarijah, kjer se lahko sedi pri fraklju in modruje o hudo-biji tega sveta. Za to je treba tudi posebne pravice od okrajnega glavarstva.

Na Kranjskem je bilo leta 1906 2862 žganjarij in gostilen, kjer se je točilo žganje, na Koroškem 1928, na Štajerskem 6302, na Primorskem 1779 (s Trstom vred). Na drobno se je na Kranjskem prodajalo žganje v 246 krajih, na Koroškem v 176, na Štajerskem v 540 in na Primorskem v 88.

V Kranjski deželi se je prodajalo žganje v »zaprtih« posodah v 755 prodajalnicah, na Koroškem v 1073, na Štajerskem v 3257 in na Primorskem v 488.

Izračunal sem, na koliko ljudi pride v posameznih deželah ena žganjarija in gostilna, kjer se toči žganje na drobno. Našel sem tole:

Na Primorskem na 425; v Dalmaciji na 367; v Bukovini na 326, v Dolenji Avstriji (kjer je Dunaj!!) na 294, na Moravi na 267; na Češkem na 264; v Šleziji na 258; v Galiciji na 256; na Štajerskem na 210; na Koroškem na 190; na Kranjskem na 178; v Tirolih na 150 in na Solnograškem na 127 ljudi.

Samo dve deželi, tudi obe večinoma kmečki, sta slabši od naše. Po premoženju je naša dežela ena zadnjih; po žganjarijah med prvimi. Ne smemo pa prezreti, da je dobra tretjina naše dežele vinorodna, kjer žganje ni v navadi, in kjer je vsled tega tudi mnogo manj šnopsarij. Če računamo,

da na Dolenjskem in Vipavskem šele na 400 oseb pride ena taka žalostna apoteka, potem pride po drugih krajih že na 135 oseb ena. Ker so pa Notranjei v tem oziru precej bolj zmerni, pridemo na Gorenjskem še do manjših števil. Povprek moramo reči, da imamo tu na 50 možakov nad 14 leti eno šnopsarijo.

Te številke polagam v premislek. Pri tem mi pa v spominu vstajajo vsi tisti izgubljeni talenti, ki so napravili sami sebe v žganju, vsa tista leta, ki so se zapila in se še zapajajo v to nesrečno pijačo, vse solze, ki jih točijo nesrečne žene, vsa dušna in telesna revščina žganjarških družin, uničena sreča, zapravljeni posestvi, razbita srca. Liberalci, kakor se kaže, hočejo delati z žganjarji politiko proti nam; jaz ne maram take politike. Najena reč, najmanj pa kak poslanski mandat, me ne zadržuje, da ne bi ob svojem vedno kličal k treznemu in zmernemu življenju, da ne bi na ves glas poudarjal: Ven iz šnopsarske megle! Drži me pa po koncu trdno upanje, da bo naša mladina krenila po drugih potih, k pravemu in trajnemu napredku.

Dr. Kock.

Političen pregled.

DRŽAVNI ZBOR.

Rekruti.

Pretekli teden je zbornica obravnavala predlogo o vojaških novincih. Med veliko večino poslancev je prevladovala misel, da se morajo državi v sedanjih resnih časih, ko vse meri na to, da jo bo treba braniti z orožjem, dati vojaški novinec. Tudi slovenski in hrvaški poslanci, združeni v »Narodni zvezi«, so bili tega prepričanja in zato so jugoslovanski poslanci dne 17. marca sklenili, da bodo glasovali za vladno predlogo. Mi sicer dobro vemo, da nas je vlada vedno zastopavljala in sramotno zanemarjala južne dežele, tudi se zavedamo, da sedanje ministvo ne zasluži zaupanja Jugoslovancev, a kljub temu ne kaže sedaj nič drugega kot glasovati za vojaške novince. Kajti pomagali bi si z nasprotnim glasovanjem nič ne, ker ima vlada zagotovljeno večino; vrhu tega bi nas Nemci razkričali za najhujše državne sovražnike, ki še tedaj nočejo pomagati, ko država stoji pred vojsko. Potrebno je pa tudi, da pokaže avstrijska zbornica v tako važni zadevi, kakor je rekrutna predloga, na zunaj edinstvo in da z glasovanjem pove, kako ji je na srečo blagor države, sedaj, ko visi mir na tanki niti, ki se lahko vsak čas utrga.

Pri razpravi o vojaških novincih se je dogodil v zbornici neprijeten slučaj. V imenu Rusinov je govoril poslanec Trilovski, da bodo Rusini glasovali proti vojaški predlogi, ker je baje vlada izrabljala pri zadnjih državnozbornih volitvah rusinske vojske proti lastnemu narodu. Nato omeni, da so rusinski avstrijski vojaki leta 1878 morili z razbeljenimi bajoneti Bošnjake. Pri teh besedah skoči minister za

deželno brambo Georgi in zakriči poslancu: »To je laž! Ne dovolim, da bi na tak način žalili armado!« V zbornici je nastal nepopisen krič, vse je drlo proti Trilovskemu in vpilo nad njim. Nato prične govoriti minister Georgi, ki se najprvo opraviči, da ga je premagala jeza. To pa je tudi naravno, ker avstrijskim vojakom nihče ne more dokazati takih živinskih surovosti. Posebno čudno pa je, da rusinski poslanec to trdi o rusinskih vojaki, ki so znani kot poslušni in dobrovoljni. In ravno rusinski vojaki, morejo vam, rusinski poslanci, vsak čas dokazati, da ni res, kar o njih trdite. Rusinski vojaki so izvrstni in jaz jih bolj čišlam, kakor rusinski poslanci.

Razprava o rekrutih je v prvem branju že končana.

Predlogi.

Slovenski poslanci so obnovili razne predloge. Tako je dr. Šusteršič predlagal, naj se poddržavijo notarji, dr. Žitnik pa, naj država prevzame zavarovanje proti požarom ter naj odpravi ves lišni davek od knetiških stanovanj itd.

ALI BO VOJSKA?

To vprašanje je danes vsakomur na jeziku; ugiba se semintja, toda večina misli, da se avstrijsko-srbski spor ne bo dal poravnati na lep način. Še je malo upanja, da se oblaki razidejo pred nevihto, ker si vse velesile razen Rusije resno prizadevajo spraviti Srbe s svojimi sosedi, toda upanje je tako šibko in gine od dne do dne, skoro od ure do ure. Odgovornost je na Srbiji. Avstrija ji je ponudila prijateljsko roko; treba ji je bilo samo izjaviti, da ne misli jemati Bosne in spor bi bil poravnat. Zadržali smo pisali, da Srbija trdovratno molči na vprašanje našega poslanika v Beogradu, a ko je slednjč odgovorila, je moral Avstrijo

srbski odgovor

razzaliti. Srbija se namreč sklicuje na svojo izjavo, ki jo je poslala vsem velesilam in noče od nje prav nič odnehati. Tam pa je izjavila, da smatra bosensko vprašanje za nerešeno, dokler ne odloči o njem mednarodna konferenca. Avstrija je Bosno leta 1878 zasedla, je vtaknila vanjo skozi trideset let nešteto milijonov, jo je slednjič Turčiji še enkrat drago plačala — in sedaj, ko je po vsej pravici naša, sedaj zahteva Srbija, naj se skliče mednarodna konferenca, ki bo odločevala o tem, čigava je Bosna, in bo odločila — kakor upa Srbija — en kos tudi Srbom. Umevno je, da je avstrijski vladi pri takem odgovoru morala kri zavreti! Avstrija je pripravljena poslati svoje zastopnike na konferenco, a zahteva obenem, da se tam ne sme nič obravnavati o Bosni, ker je naša. Kljub temu pa je

Avstrija še vedno miroljubna.

Naš zunanji minister baron Erental se je po srbskem odgovoru izjavil, da hoče Avstrija toliko časa ostati mirna, dokler je Srbija ne prisili, da zgrabi za orožje. Od

Srbije moramo v prvi vrsti dobiti popolnoma jasen in zanesljiv odgovor, ali hoče nadaljevati došedanje Avstriji sovražno politiko in ali se je pripravljena razorožiti. Avstrija bo vse storila, da prepreči prelivanje krvi, kar se ji bo morda posrečilo, ker se Evropa boji vojske. — Kljub temu pa je malo verjetno, da bo hotela Srbija s čisto resnico na dan, ker se skriva

za hrbtom Rusije

in upa, da se bo z njeno pomočjo srečno rešila iz zadrege. In Rusija ji res pomaga, čeprav na nelep način. Govorice o konferenci, ki so bile po sporazumu med Turčijo in Avstrijo zaradi Bosne, že popolnoma zmrzule, je začela nanovo pogrevati. Ko ji je namreč Avstrija naznanila, da se je pobotala s Turčijo glede Bosne, je Rusija v svojem odgovoru zahtevala, naj se skliče konferenca, ki bo obravnavala o bosanskem vprašanju in še nekaterih drugih stvareh. Jasnno je torej, da nam je Srbija odgovorila tako, kakor jo je naučila Rusija. Odtod ta srbska korajža! Toda Avstrija se ne bo upognila niti pred Srbijo, niti pred njeno tetko Rusijo. Ona je povedala svoje in pri tem ostane: Zanj je bosansko vprašanje rešeno, in če se hočejo politiki zbrati na konferenco, naj se zberejo, toda o Bosni ne bodo govorili, ker smo v njej mi gospodarji.

Toda Srbija se za hrbtom Rusije kljub temu prav dobro počuti. Dobila je že toliko poguma, da je poslala vsem velesilam razen Avstriji okrožnico, v kateri pravi, da se ne razoroži, tudi če ji Avstrija zažuga z vojsko, in da je pripravljena boriti se do zadnjega za svojo »narodno čast«.

Kaj bo sedaj?

Avstrija ne more več odnehati, ker le brani svojo pravično posest in ker bi se ji smejal ves svet, če bi se ponižala pred širokoustno Srbijo; Srbija pa neče odnehati in skoro da tudi že ne more več, ker ljudstvo pričakuje in zahteva vojske. Torej — naj odloči bajonet, puška in top! Mir bi bil mogoč le v tem slučaju, če Srbija odgovori Avstriji mirno in prijateljsko. To skušajo velevlasti tudi doseči. Zato je Angleška sporočila načrt, kako naj Srbija odgovori Avstriji, v Pariz in Peterburg. Francija je že zadovoljna z njim, ruski zunanji minister Izvoljskij pa še ni ničesar odgovoril. Ako se Angleška, Francoska in Rusija sporazumeje glede tega odgovora, ga bo morala sprejeti tudi Srbija. Potem pošlje srbska vlada ta odgovor Avstriji, in če bo ugoden, bomo lahko bajonete zopet vtaknili v nožnice.

Ali se ta načrt posreči, se še ne ve. Italijanska vlada upa, da bo nekaj časa še ostalo na obeh straneh vse oboroženo in napeto, medtem pa se dobi kaka pot do miru in razoroženja. Toda Srbi niso posebno naklonjeni miru; dasi njihovi listi zadnji čas bolj mirno in razumno pišejo, je narodni svet, ki je pravzaprav edini kriv nepremišljene srbske bojevitosti, sklenil, da vlada ne sme odnehati od svojih zahtev po konferenci, ki naj odloči o srbskih »pravica«. Mladi prestolona-

slednik Juri si da tudi veliko opraviti in se je že popolnoma sprijaznil z mislijo, da bo treba slavno umreti za domovino. Bog vedi, kaj krije bodočnost: mir ali vojsko — toda sedaj odmeva po celi Srbiji klic:

Pod orožje!

Ko se vlade pripravljajo semintje, se hite Srbi pridno oboroževati in misli se, da ravno zato nečejo s pravo barvo na dan, ker hočejo pridobiti časa za oboroževanje. Dan in noč deli država orožje med vojake, prilajajo tudi prostovoljci od raznih strani, samo Rusov je baje že pet tisoč! Najbolj bodo delovale v vojski neurejene vojaške čete, takozvane bande, ki jim država deli bombe. — Ravno tako nagli so tudi Črnogorci. Vse šole v Črni gori so zaprte. Vsi moške in mladeniči od 16. leta dalje so oboroženi. Pravoslavni popi pridigujejo v cerkvah sveto vojsko proti Avstriji. Ljudstvu pravijo, da ne gre za politiko, mareč za vero, ker ima Avstrija namen izpodrinuti na Balkanu »sveto« pravoslavje. Kdor bo v vojski proti Avstriji padel, tega ime se bo z rdečimi črkami zapisalo v cerkvene knjige. Bande vodi Parto Vučetič. Črnagora je zdaj vtretjič od Srbije zahtevala denarja, namreč 1½ milijona frankov. Strelivo dovažajo ruski parobrodi.

In Avstrija?

Avstrija ne kriči toliko o svojih pripravih, a gotovo je, da je Srbiji vsak čas na razpolago, če se bo hotela z njo poskusiti v orožju. Naši listi so dobili najstrožji ukaz, da morajo popolnoma molčati o vseh vojaških pripravah in gibanju čet. Na avstrijsko-bosanski meji so že baje počeli prvi strelji in prve bombe. Bodi temu kakorkoli, Avstrija gotovo ne bo čakala, da jo Srbija spomni, kdaj kliče dolžnost!

LISTEK.

Zadnji dnevi Jeruzalema.

(Lucij Flav.)

Zgodovinski roman. — Spisal J. Spillmann D. J.

(Dalje.)

Ječar pelje Lucija po kamenitih stopnicah na zračno galerijo, kjer postoji in reče: »Tribun, z ozirom na tvoje dostojanstvo, in ker sem prepričan, da me čaka poštena nagrada, te hočem zapreti v najlepšo kletko — seveda dokler mi plačaš. Saj ne zahtevam za vsak dan več kakor deset bornih sester!«

»Tu imaš prstan, da bo mir tvojih besedi! Kamen je vreden več tisoč sester!« odslavlja tribun podlega barantača.

»Prav, prstan prodam zlatarju in si natančno zabeležim, koliko časa je plačana najemščina. Tukaj na desni je tvoje novo stanovanje. V prvi sobi biva neki jetnik, tih in ponižen človek, kakor so vsi kristjani. Zdaj čaka samo še ure, ko se izvrši njegova smrtna obsodba. Upam, da

ti mož ne bo v nadlego, vsekako ne dolgo časa!«

S temi besedami odpre Tigrin vrata in posveti s svojo bakljo v temni prostor, kamor še ni nikdar posvetil solnčni žarek. Zrak je tako zatohel, da zastaja Luciju sapa. Na otepu trohnele slame sedi mož z mrtvaško bledim obrazom in se takoj obrne v vselem začudenju proti prišlecu. Lucij še ni nikoli videl tako duhovitih oči. Visoko in jasno čelo s tako resnimi potezami — to vendar ne more biti podoba zločinca! Mož je pripraven za stolec kake modroslovne šole ali senatorja, ne pa za ta nečloveški brlog!

»Kristjan — brat v trpljenju?« ogovori jetnik Lucija s prikupljivim glasom. »Bodi mi srčno pozdravljen! Usmiljeni Bog naj ti bo tolažnik v bridkosti!«

»Zelo sem ti hvaležen! Toda nisem tvoj brat, ako misliš s tem imenom kristjane!« odgovarja Lucij, medtem ko odpira Tigrin vrata sosednje sobe.

»Torej si mi brat kot sin skupnega očeta vsega človeškega rodu, ki je v nebesih!« ga pozdravlja prijazen mož in se s težavo dvigne s svojega bornega ležišča. Ko pa mu ponudi svojo velo roko, ukovano v težko železje, se niti trdi tribun ne more ubraniti ginjenosti in sočutja.

Nato stopita ječar in tribun v sosednjo sobo, ki je mnogo boljša kakor prva, dasiravno je tudi ta zelo temna in le tu in tam posije slabotni solnčni žarek skozi štiriočlato odprtino v debelem zidovju. Tu ima človek vsaj nekoliko razgleda in more svobodnejše dihati.

»No, kako ti ugaja novo stanovanje, hrabri junak? Zaves in preprog seveda ne boš našel tukaj, tudi ti ne morem postreči z bogve kako mehкими blazinami! Vojščak, kakor si ti, ni navajen v taboru takih reči!«

Tribun je z vsem popolnoma zadovoljen.

»Haha, glavne prednosti te knežje sobane niti opazil nisi! Stopi sem in poglej skozi odprtino! Od tu se ti nudi razgled, katerega ne poplačaš z desetimi sestercami! Ravno pred nosom ti stoji visoki obilisk in oni štirje kameniti stožci, ob katerih je že mnogo voznikov razbilo svoje predrzne in častihlepne kosti! Na drugi strani pa vidiš cesarski prestol, odkoder opazuje Neron krvave igre! Zato ti vračunim ob času iger vsak dan še drugih deset sester! Pomisli, kako se bo paslo tvoje oko, ko bo zrlo od tu božanskega Neron in njegovega najdražjega prijatelja Tigelina!«

Luciju se ne zdi vredno odgovarjati na tako hvalisanje. Pač pa prosi ječarja, naj mu prinese pisalno pripravo, da naznani nekaterim prijateljem svoje sedanje bivališče, ter ga vpraša, če ga sme kdo tukaj obiskati.

»To je odvisno od moje volje,« se smeje enooki; »kristjani imajo to nespametno navado in so mi stisnili v roko že marsikateri novčič. Pametni ljudje pa se ne zanimajo za cesarjeve sovražnike in jih pustijo lepo v miru. Če me pošteno plačaš, ti preskrbim vse, kar je potrebno za pisanje, in vestno izročim vsa pisma

tvojim prijateljem, če ti je sploh še kdo ostal zvest.«

Lucij spozna, da res nima prijatelja, ki bi mu mogel pomagati. Pač pa se mu zdi pametno, obvestiti o svojem položaju Pavlina in Pudencija. Toda čemu pehati v nevarnost mladeniča, ki mu je rešil življenje, in blagega senatorja? Ne, tega ne stori! Rajši hoče prositi pretorja, naj nemudoma prične z njegovo tožbo. Bolje je naglo umreti, ako najdejo rimski sodniki v njegovem ravnanju s svojo krščansko materjo in sestro kaj kaznivega, kakor biti živ pokopan v tem grobišču.

Tigrin hoče oditi in zapira za seboj vrata, da pusti tribuna samega. Ta pa ga prosi iz usmiljenja do ubogega jetnika, ki životari v prvi sobi, naj pusti vrata odprta, da bo tudi oni tujec vsaj nekoliko deležen zraka in svetlobe, ki prihaja skozi stensko odprtino v njegovo sobo.

»Glej hudimana, brez dvoma si tudi ti kristjan! Vsak pošten častivec bogov bi me prosil na kolenih, naj trdno zaprem vrata. Kajti odkrito povem, neznosni smrad vlada v oni peklenski beznici! Samo tega ne zahtevaj, da snamem starcu tudi verige. Imam ga namreč za najnevarnejšega kolovodjo te hudičje stranke.«

S temi besedami odide Tigrin, Lucij pa stopi v sobo svojega nesrečnega sosedu. Ta se mu zahvaljuje s hvaležnimi besedami za izkazano dobroto in pozdravlja s solznimi očmi srebrne žarke luči, ki se po dolgem času zopet vsipa v njegovo zapuščeno bivališče. Potem pa jame prosiljavati v goreči molitvi nebeškega Očeta, ki je poslal svojo Luč — edinega Sina — na zemljo, da prinese luč in življenje tudi bednim zemljanom, ki tavaajo v temi in smrtni senci. »Zdaj se sicer bojuje tema zoper luč in ta boj ne neha, dokler ne napači dan, ko zmaga luč in izgine tema za vedno. Gorje sinovom teme! pahnjeni bodo v naročje večne smrti. Blagor pa sinovom luči! bivali bodo v kraljestvu večnega življenja in sijali kakor zvezde na nebu. O prijatelj, da bi tudi ti postal deležen te sreče!«

»Najbrž zopet izraz razborite orientalske domišljije!« si misli tribun, katerega je spravila ognjevitost jetnikovih besedi v zadrego, in se hoče vrniti s hladnim pozdravom v svojo sobo.

Hlapec ječarjev prinese obljubljeno pisalno pripravo in Lucij sede blizu okenca, da napiše pismo do pretorja, na katero seveda ne stavi bogve kakega upanja. Potem se zlekne na svoje trdo ležišče in premišljuje svojo žalostno usodo. To naj je torej sad njegovih zlatih upov? So li bile mamljive podobe, ki mu jih je kazala vedeževalka v Cezareji, samo slepilo in goljufija? Kaj poreče Berenika, če izve o njegovem poniževalnem stanju? Bi li prišla v svoji velikodušnosti v Rim, da ga reši iz ječe? Kako hudo je človeku pustiti naenkrat vse vesele nade o bodoči sreči in slavi! Pisati hoče kraljici pismo, katero ji mora priti v roke, naj ga stane še toliko žrtev! »Kdo ve,« tolaži samega sebe, »če ravno to nasilje ne pahne krutega tirana s prestola? Morda stori to mogočna roka Berenike?«

Nato ga začne vznemirjati usoda ljube matere in sestre ter se zgraža in tresce pri misli, če se posreči zvitemu Tigelinu vjeti obedve v svoje trde kramplje.
(Dolže prihodnjšč.)

Nesrečen zaslužek.

(Ivo Česnik.)

«Tako, mati! Zdaj pa pojdem. Ne jokajte! Čemu solze? Čez leto se vrnem in prinesem s seboj lep zaslužek. Poplačam dolg in kupim kravo. Lepo bova živeča potem in bolj brez skrbi. Zemlje je malo, tisto boste že podelala.»

Tako je govoril Matija in je odšel na Gorenje Avstrijsko. In je delal pridno in se potil za 2 K 70 v na dan. Spomladi je bilo in vsa narava je dobila novo odejo in veselje je bilo v nji kot na svatbi, ko zagode godec na peči in se zavrtje mladi pari. In Matija je delal z veseljem in energijo, da se reši dolga in kupi kravo.

«Do Binkošti si že prihranim toliko, da pošljem za kravo. Pridno delam, da me nadzornik hvali pred vsemi. Bo, bo.»

Vesel je bil Matija in je pisal veselo pismo materi. In mati se je razveselila, ker je imela sina rada.

«Priden je Matija. Dolga se znebimo in kravo kupimo. Detešmentaj, mleka bo zadosti za kavo in masla za kupčijo.»

Sin je ostal mož-beseda. O Binkoštih je poslal materi 140 kron

«Kravo kupite, da boste imeli mleka, ker ste stari in revni.»

«Oh, kako je dober moj sin. Hvala Bogu, vsak dan bom molila zanj.»

In je šla v semeni in je kupila kravo. Lepa je bila in mleka je imela obilo. Starika je skrbela zanj z vso vnemo in je je bila vesela. In je pisala sinu, da je cikasta in lepo rejena. Šest mesecev breja in ima še vedno štiri litre mleka.

Matija se je razveselil in je udaril krepkeje s krampom in zvečer je zavriskal in kupil pol litra nezadacanega vina. Tudi drugim je plačal za liter, da so se radostili z njim.

Tako je bilo dober teden po Binkoštih. Čez mesec dni je pa dobil pismo, da je cika poginila. Napijalo jo je in treslo, dokler ni žalostno končala.

Matija se je prišel za glavo, nekaj ga je zbolelo pri srcu in celo noč ni zatislil očesa.

«Kaj hočem? Bog je dal. Bog je vzel. Delal bom pridno, dokler si zopet ne prislužim za kravo.»

In je delal pridno kakor doslej, da ga je hvalil nadzornik vpricho vseh.

Poletje je minulo in prišla je jesen. Lepa, tiha jesen. O Božiču je poslal Matija zopet 140 kron materi in ji rekel, naj kupi kravo.

In starka je šla in je povsod hvalila svojega sina in je kupila belo kravo, staro, a dobro rejeno. In jo je prignala domov in jo je redila mesec dni in je krava poginila.

Zajokala je starka in globoka žalost ji je legla na dušo. Zunaj je polzel sneg

izpod neba in zakril vso naravo. Drevesa so stalj samotna po poljanah v beli odeji in zdelo se je, da so otožna.

Matija je zvedel in se je prijel za glavo in nekaj težkega mu je leglo v dušo.

«Čemu sem delal. Vse je unčeno.» In je šel v gostilno in Klevse in Medliškov Šimen sta šla z njim. Pili so tri dni, da si utolaži Matija žalost. Matija ni govoril skoro nič, Klevse je migal venomer z jezikom, Šimen je le včasih zinil premišljeno.

«Glej mene!» je začel Klevse. Prosti sem kot ptič pod nebom. Babo in sina sem pustil doma, ker ne morem živeti v miru. Zdaj delam, kakor se mi zljubi. In junač sem, da se ne ustrašim zlepa koga. Domov poidi, Matija, pa vse prodaj in poidi po svetu prost kot ptič!»

«Dobro bi bilo. A kaj naj počnem z materjo?»

«Matija, ne prodajaj doma! Tudi jaz sem imel dom, prav lep dom, a sem vse zapravil in prodal ter ni služil. Poglej me pa zdaj! Nič prida ti ne svetuje Klevse, ne slušaj ga! Če si dvakrat stokal, boš tretjič smaha pekla. Delaj in plačaj dolg in kupi novo kravo, ko prideš domov! Zdaj pa delaj in služi!»

Poslušal je Matija in se mu je razjelsnil obraz. In je spregovoril odločno, kakor delajo le energični ljudje:

«V meni je moč. Ne prodam hiše in zemlje. Delal bom, delal. Pojdimo delati!»

Razgled po domovini.

Poziv! Opozorjamo našo javnost na izjavo finančnega ministra dr. Bilinskega v državnem zboru glede na varnost denarnih vlog v hranilnicah ter pozivljamo v interesu ljudstva samega in zavodov, da naj se nihče ne da zbegati od neumnih vesti, ki krožijo glede na vojsko, in se ne da zapeljati do nepremišljenih korakov, ki se jih utegne pozneje pokesati. Tudi če bi do vojske prišlo, kar pa ni nikakor verojatno, so denarne vloge v hranilnicah popolnoma varne. Torej pamet!

Zlobožnost ali neumnost? Nemški list »Tagblatt« v Gradcu je prinesel »novico«, da so ljubljanski denarni zavodi posodili Srbiji dvajset milijonov kron! Na tej novici seveda ni niti pičlice resnice. Zlagana je od začetka do konca. Noben ljubljanski denarni zavod ni posodil Srbom niti ene krome in je ne posodi! To je samo po sebi umevno. Da je pa taka »novica« sploh mogla v javnost in da so se našli celo ljudje, ki so verjeli, so krivi gotovo tudi naši liberalci, ki ves čas, odkar je nastal prepir med Srbijo in Avstrijo, dosledno govore in pišejo v korist Srbije, ravno tako, kakor da bi bili srbski državljani, ne pa avstrijski! Spominjamo le na nesmislno pisavo »Slov. Narod«, na Hribarjev govor v državnem zboru itd. Ni čuda, če se potem najdejo ljudje, ki mislijo, da če so naši liberalci

taki prijatelji Srbov, potem jim gotovo tudi denar posojujejo. Tako nastanejo potem take neumne novice, kakor ona v graškem »Tagblattu«. Liberalci naj iz tega vendar enkrat izprevidijo, kako nespametno je njihovo govorjenje in pisarjenje.

Krščankosocialna zveza ljubljanska je minoli teden priredila zopet važno predavanje v veliki dvorani hotela »Union«. Več kot dva tisoč oseb broječa množica je pazno poslušala predavatelja g. župnika Kalata, ko je opisoval in kazal slike iz »Jezele dežele«, t. j. iz dežele alkohola. V poljudnih besedah je kazal na upoštevanje, ki je provzročila brezumno uživanje alkoholnih pijač v ljudstvu, družinskem življenju in tudi na posamnih organih človeškega telesa. Priporočal je časopis »Zlato dobo« in opozoril občinstvo na predavanja, ki jih prireja društvo »Abstinent«, ak drugi petek zvečer v prostorih kršč. soc. zveze. — Zadnji terek je predaval zopet v veliki dvorani o svojem potovanju po Londonu deželni odbornik dr. E. Lampe.

Sirite »Domoljuba«. Pred važnimi dogodki stojimo. Na Balkanu vre. Vsak trenotek je pričakovati izbruh vojne med našo državo in Srbijo. »Domoljub« bo natančno poročal o najvažnejših dogodkih. Ker bo brezdomno zanimalo vsakega Slovenca, kako se bodo razvijale stvari, zato je želeli, da se »Domoljub« razširi

tudi tam, kjer ga morda še nimatejo. Opozorite svoje sosede in znance, naj si ga hitro naroče.

Liberalni učitelji ponujajo svoj listič »Domače Ognjišče«. Mislimo, da bo malo slovenskih starišev, ki bi prebirali to suhoparno branje. S tem »šporhertom«, kakor nekateri šaljivci imenujejo ta listič, bi radi začeli liberalni učitelji širiti liberalizem po deželi, zato ga naj dotični, katerim ga vsiljujejo, denejo tja, kamor ime lista kaže.

Radi snega se je obesil. Iz Bellaka poročajo, da se je v Gorenji Beli obesil Mihael Pogrlic, ker se je ob velikem snegu tako razburil, da se mu je pričelo blesti in je trdil, da veliki sneg pomenja konec sveta.

20 september v liberalni luči. Liberalni »Naš List« v Ljubljani takole poveličuje »uspehe« 20. septembra: »Slovensko dopisovanje je sklenil zahtevati ljubljanski občinski svet od državnih oblasti tudi v prenešenem delokrogu, torej v stvareh, ki tičejo mestni magistrat kot politično oblast prve inštanice. S 1. februarjem je pričel magistrat izdajati tudi samoslovenske razglase, ravnaoč se po zgledu nemških zastopov v Celju in drugih mestih, kjer imamo Slovenci lepe manjšine. — Nove ulične samoslovenske tablice so tudi začeli nabijati in zdaj še le bo imela Ljub-

ljana samoslovensko lice. Vse to je učinil 20. september, in če »Slovenec« še tako omalovažuje septembarske dogodke. — Tako liberalci! Torej treba je bilo, da je po nedolžnem prelil kri mladenič-dijak našega mišljenja, treba je bilo, da je poleg njega ubogi Lunder moral pasti — šele potem se je spomnil mestni magistrat svoje narodne dolžnosti, na katere so ga opozarjali že leta in leta naši listi. Brez človeških žrtev se samo ni moglo tako visoko povspeti liberalno »vseslovanstvo«. Tako nam priča »Naš List«. Že pred 20. septembrom so imeli naši zavodi v Ljubljani samoslovenske napise. Hribarjevi »Kreditni banki« je morala zamazati dvojezični napis še le slovenska kri. Ali bi takih »uspehov« res ne bilo mogoče doseči brez prelihanja krvi? Pošteno sodi o septembarskih dogodkih ljubljanski »Jež«, ki pravi, »da z vpitjem se ni doseglo drugega, kakor da smo dobili en šnops, ki se mu pravi »Triglav«, v slovenske roke.«

Socialni demokratje in vera. Naši rdečkarji z obema odpadnikoma Kristan na čelu vedno zatrjujejo, da je zanje vera zasebna stvar posameznika. V resnici pa se rudeče časopise havi po večini le z grdenjem in sramotjenjem vere. Na čelu te verske gonje koraka najostudnejši listič »Naprejš«, ki ga urejuje od cerkve odpadli Tone Kristan, ki hodi farbat v Tržič zaslepljene delavce. Prav tako kakor naši delajo rdečkarji tudi drugod. Evo vam zgleda: »V Gentu izhajajoči socialistični list »Vooruit« po imenu je priobčil minole dni to izjavo: »Društvo prostozidarjev je sklenilo v zadnji seji dati vsem tistim otrokom, ki ne bodo hoteli pristopiti k prvemu sv. obhajilu posebne diplome in lepe spominke. Ti se bodo razdeljevali na framasonskem shodu 20. maja t. l. vprico raznih odposlancev drugih naših društev. Stariši naj začno vpisovati svoje otroke pri sodrugu Bogaertu.« Tako socialistični dopis. Ali ni to delo proti veri, ako se hoče otroke odvrniti od prvega sv. obhajila? Zato je vse zavijanje socialnih demokratov, kadar pravijo, da niso proti veri, nesramna laž in hinavščina.

Duhovne vaje za može, osobito za delavstvo bodo od sobote pred cvetno nedeljo do torka velikega tedna v cerkvi presv. Srca Jezusovega v Ljubljani. Ure govorov se bodo pravočasno naznanile. Opozarjamo ljubljansko moštvo že sedaj na te vaje.

Abstinenca! Zanimiv inserat ima »Marburgerca« št. 22 od 20. febr. 1909: Pozor! Gospode krčmarje prosim, da mi ne smejo ne treznemu, še manj pa pijanemu dati opojnih pijač »na kredo«, ker pozneje nič več ne plačam. Sledi ime. — Za mnoge, pijančevanju udane žrtve posnemanja vredno!

Važno vprašanje. Kaj čitaš? s tem vprašanjem se bavijo katoliški časniki v Belgiji. — Kaj čitaš? — vpraša L'Ami de l'ordre: Ti kot katoličan dobro veš, da marsikateri list skoraj v vsaki številki blati, kar je tebi svetega. Zakaj ga torej podpiraš s svojim denarjem? Mnogi očetje dobro vedo, da so marsikateri listi v vseh zadevah strankarski, in vendar jih

drže v svoji hiši, jih čitajo pri rodbinski mizi in jih pusté v rokah svoje žene in svojih otrok. Ti se morda izgovarjaš, da ga rabiš iz trgovinskih ali drugih ozirov, — da ima pa pri tem škodo odgoja in večkrat tudi nrvnost tvojih otrok, na to ne gledaš? V tvojo hišo bi smel priti le časnik, kateri ne kvari vere in krščanskega življenja. Zakaj trosiš torej denar za slabi tisk? Ta vprašanja naj si stavi zlasti dandanes vsakdo, preden naroči kak list. — Slovensko ljudstvo predobro ve, da listi, kakor »Narod«, »Narodni Dnevnik«, »Naš List«, »Novi List«, »Notranjec«, »Gorenjec«, »Belokranjec«, »Soča«, »Edinost« in »Primorec« ne zagovarjajo krščanskih načel in pišejo kar naravnost proti veri, zato bi moralo tudi posledice izvajati in ne prebirati še manj pa naročati te liste.

V Kranju je kupila na dražbi Kreuzbergerjevo elektranu gospa Marija Mayr za vsoto 33.850 kron. Upanja je sedaj saj nekoliko, da dobimo konečno Kranjci vendar malo več luči.

Važno gibanje je sedaj po Koroškem. Deželnozborske volitve so tu. Naši Slovenci prirejajo marljivo shode po slovenskih okrajih. Na pomoč so jim prišli s Kranjske deželna poslanca dr. Krek in Jarc ter tajnik S. L. S. dr. Rožič. Tudi dr. Breje, poslanec Grafenauer, msgr. Podgorc in urednik Smedej prirejajo shode.

Združeni čevljarji v Ljubljani so odprli v ponedeljek v Wolfiovih ulicah lastno prodajalno čevljarjskih izdelkov.

V šentpeterski cerkvi v Ljubljani so na praznik sv. Jožefa posvetili premil. g. knezoškoj nov oltar.

Jožef Cigoj, ajdovski župnik v začasnem pokoju, je umrl dne 13. t. m. v Malovšah pri Črničah po dolgi bolezni. Naj počiva v miru!

Kmetje ne znajo misliti. Taki in enaki pokloni so se kmetom delali na shodu liberalne Narodne stranke v Rušah na Spodnjem Štajerskem. Govornik »Narodne stranke« se je zaletaval v pristaše »Kmečke zveze« — in teh je vendar ogromna večina na Spodnjem Štajerskem — češ, da ne znajo misliti; če Korošec reče: tako je, pravijo vsi: tako je. Kmetje ne vedo, kaj delajo. Kmetje vedno snejo svojo besedo. Kakor se vidi, narodni strankarji nimajo posebnega spoštovanja do štajerskega slovenskega kmeta in ne cenijo visoko njegovih duševnih moči in nrvniht lastnosti. Slovenski kmetje, zapomnite si to! In ko bodo za časa volitev liberalni agitatorji prišli k vam ter vas bodo vabili s sladkimi besedami, takrat pokažite, da znate misliti, takrat jim pokažite duri in sami se še tesnejše oklenite svoje »Kmečke stranke«!

Pogumna deklica. Po kratkem odpadu se je deklica M. v Mariboru vrnilo zopet nazaj v sveto katoliško cerkev. Brž, ko se je ta korak pastorju objavil, so že prihitali protestantski apostoli, da bi ubogo revico prevarili in zopet presleparili. Prvi, v osebi neke gospodične, ji prinese culico ponošene obleke — naj bi ne odstopila od evangeličarjev. Deklica pa — akoravno zelo potrebna obleke in ubožna — ponujane cape odkloni, rekoč: Le nosite

jih sami, jaz ne potrebujem nič od luteranov. Drugi apostol pregovarja mater in obeča birmanske botre dvema učenkama, če svojo hčer zopet nazaj dajo. Deklici M. pa obeča obilno podporo, in morda še ženina. Ta pa jo odbije rekoč: »Za cel svet ne storim tega nikdar več!« In skušnjava je izginila; deklica pa je bila prvo postno nedeljo pri svetem obhajilu.

Telovadni odsek se je ustanovil pred tednom na Igu. Zgradi se v kratkem telovadnica. Telovadsko gibanje se razširi po vseh bližnjih vaseh.

Sv. Lovrenc na Dravskem polju. Pri naših občinskih volitvah, ki so se vršile dne 9. marca t. l. je slovenska katoliška stranka sijajno zmagala v vseh treh volivnih razredih. Dobila je vseh 18 odbornikov in devet namestnikov. Ker je bila udeležba velika in mnogi glasi razcepljeni, je trajala volitev od 8. ure zjutraj do 8. ure zvečer.

Za bedno prebivalstvo. Poslanci dr. Šusteršič, dr. Krek, Povše, Jaklič in tovariši so v državnem zboru predlagali, da se nakaže še nekaj podpore za prebivalstvo v občinah Ihan, Češnjice, Krašnja, D. M. v Polju, Št. Jurij pri Grosupljem, Trebeljevo, Višnjagora, Zagradec in Žužemberk, Fara, Banjaloka, Osilnica itd., ki je bilo pri razdelitvi podpor prezrto.

Maribor. V mesecu februarju so se v magdalenski župniji v Mariboru zopet trije odpadniki povrnil nazaj k katoliški cerkvi. Dal Bog, da bi tudi ostali odpadniki, zapeljani od brezvestnih agitatorjev, brž spoznali svojo zmoto in se povrnil nazaj k svoji pravi cerkvi!

Občinske volitve v Št. Juriju ob južni železnici. Danes smo dobili brzojavko: Pri občinskih volitvah v trgu Št. Jurij ob južni železnici je »Slovenska kmečka zveza« dobila izmed dvanajst odbornikov šest odbornikov.

Drugofolec ustrelil svojega instruktora. Iz Ceija se nam poroča: Dijak drugega gimnazijskega razreda Egon Sokol je včeraj na Bregu pri Celju od 1. uri popoldne po nesreči s puško ustrelil svojega instruktora tretješolca Czempyrekca. Djaka sta se napodstrešju učila streljati.

Osuševanje barja in poglobljenje Ljubljanične struge se prične meseca aprila. Najprvo pogloblje Gruberjev kanal, kar bo trajalo kaka štiri leta, nato sledi delo v glavni Ljubljanični strugi.

Župnik Leopold Raktelj. Iz Ribnice smo dobili naznanilo, da je umrl tamošnji rojak č. g. župnik Leopold Raktelj. Leta 1867 rojen, je bil pokojnik v mašnika posvečen l. 1891. Deloval je potem kot kaplan in župni upravitelj v Knežaku in upravljal je dve leti župnijo Babno polje, bil več let župnik v Grčaricah ter od maja lanskega leta v Poljanah (Pöllandl). Dolgotrajna in huda bolezen ga je prisilila, da je stopil v začasni pokoj upajoč, da se mu zdravje izboljša, pa sedaj je smrt naredila konec trpljenju. R. I. P.

Družba sv. Mohorja v Celovcu bo prihodnje leto 1910 zopet izdala eden ali celo dva snopiča »Zgodb sv. pisma«. Prvi snopč je prišel že pred petnajstimi leti na svetlo; od tačas se je zgodilo precej iz-

prememb med udi naše družbe. Mnogo jih je pomrlo ali izstopilo; vsako leto pa se vpiše po več tisoč novih udov. Koliko Mohorjanov je še, ki imajo vse doslej tiskane snopiče »Zgodb sv. pisma«? In vendar naj bi se nahajala ta knjiga vseh knjig v vsaki slovenski hiši; in družba hoče pomagati svojim udom, da si nabavijo tiste snopiče, ki jih nimajo; zato ponuja iz svoje zaloge snopiče »Zgodb sv. pisma« za polovico cene, namreč za 50 vinarjev (in 40 vinarjev za odpravnino) za vsak snopič — dokler jih je še kaj. Kdor jih naroči, mu jih pošljemo lahko zdaj ali pa jih prejme v jeseni z letošnjimi knjigami vred.

Oddaja plemenskih bikov. Deželni odbor je sklenil, da plača polovico cene za nakup plemenskih bikov, ki si jih nabavijo zadrage. Ako se ne zgodi zadostno število zadrug, se oddajo biki tudi zasebnikom, toda proti plačilu dveh tretjin nakupne cene. Vsaka zadruga lahko pošlje po enega svojih članov v komisijo, ki bo šla bika nakupovat. Potne stroške za dotičnega člana zadrage plača dežela. Komisiji se lahko pridružijo tudi drugi zasebniki, a ti morajo potne stroške sami plačati. Prošnje naj se vložijo na deželni odbor kolikor mogoče kmalu ker se nakup bikov vrši najbrže že prvi teden po Veliki noči.

Razstavo kranjskih vin v Pragi namerava majnika meseca tega leta prirediti kmetijska podružnica novomeška. Kdor ima kako prav fino kapljico lastnega pridelka in se želi razstave udeležiti, izve bližnje pogoje pri c. kr. vinarškem nadzorniku B. Skalicky-ju, kjer se je treba takoj zglasiti.

Goriški Slovenci! V najkrajšem času začne goriška trgovina s papirjem, Likar A., razpečavati narodni kolek v korist obmejnim Slovincem. Dolžnost vsakega katoliškega Slovenca, posebno izobraženca, je, da kolkuje vsako pismo in dopisnico s kolkom, ki nosi napis: Obmejnim bratom v pomoč. Naročujte in kupujte kolek!

— **Dar.** Blg. g. dr. Fran Dolšak, zdravnik v Ljubljani, je 144 kron prostovoljnemu gasilnemu društvu v Št. Vidu nad Ljubljano dobrohotno daroval. Za ta veliki dar se najtoplejša zahvala izreka. Prostovoljno gasilno društvo Št. Vid nad Ljubljano, 10. sušca 1909. — M. Belec, načelnik.

Volitve v predstojništvo delavske zavarovalnice zoper nezgode v Trstu se vrše dne 31. marca 1909, in sicer z delavske skupine VI. kategorije. Voliti je enega člana in enega namestnika. Slovenska kandidata sta: Anton Jeriha, delavec pri Devici Mariji v Polji, za člana; Fran Gomišek, poslovodja v Solkanu, za namestnika. Treba napeti vse sile, da prideremo zopet v tej skupini in s tem damo najboljši odgovor na ukrep, s katerim se je razveljavila izvolitev naših dveh, decembra meseca izvoljenih kandidatov. To pot volijo samo delojemalci! Glasovnice so gospodari zavarovanih podjetij že prejeli. V ta namen, da se volitve izvršijo zadovoljivo in koristno za naše gospodarske interese, se je dogovorilo skupno postopa-

nje. Obračamo se zategadelj do naših interesentov s prošnjo, da biagovolijo čimpreje doposlati prejete glasovnice na naslov: Josip Lenarčič, zbornični predsednik v Ljubljani. Glasovnice mora podpisati gospodar in pa en delavec ali uradnik dotičnega podjetja. — Za skupni odbor za deželo Kranjsko: Josip Lenarčič, zbornični predsednik; dr. Janez Krek, državni poslanec.

Gorenjske novice.

Iz raznih krajev Gorenjske.

Gorje. Kakor povsod imamo tudi mi obilno snega. Koliko bo napravil škodaj, se še ne more dognati. Pokončanega je veliko sadnega drevja. — Od druge do tretje postne nedeje smo imeli sv. misijon. Čeprav je bilo toliko snega, se Gorjanci vendar niso ustrašili slabih potov in so prav v obilnem številu prihajali v cerkev. Bog poplačaj čč. gg. misijonarjem njih trud, Gorjancem pa gorečnost, ki so jo pokazali v teh dnevih.

V Hrascah v moravški fari je umrla dne 3. marca, 83 let stara Marija Bergant. Bila je mati 12 otrok, od katerih jih 6 živi — in zglod skrbae matere ter miroljubne, zmerne in iz srca pobožne žene. Naj v miru počiva!

Iz Komende. Odbor tukajšnje zadrugne mickarne je sklenil, da razdeli več sto kron iz rezervnega zaklada med zadrugne člane. — Dne 7. t. m. smo prvič prodali na javni dražbi mlekarske tropine ali pomije. — Tu se govori, da so v Zalogu dobili nekateri posestniki toliko otrobov od državne podpore, da celo blago proč prodajajo. Ako je to res, ni prav, ker so tako oškovanji drugi, ki so res potrebni, a niso nič dobili. — Tu so se vendar našli ljudje, ki so se odpovedali vsaki alkoholni pijači. Seveda jih nekateri postrani gledajo in jih celo novoverce imenujejo. Mi pa pravimo: Bog živi tako novo vero, ki je ljuba Bogu in koristna ubogemu ljudstvu, katero hoče iztrgati iz žrela kralja alkohola!

g Boh. Srednja vas. Ker je bil preteklo nedeljo gospod župnik Piber zadržan, pride k nam na tiho nedeljo, 28. t. m., poročat o doseganju delovanju deželne zbornice. Shod bo po litanijah v društveni sobi v »Zadrugi«. Tukaj bo imel vsak volivec priliko izraziti gospodu poslancu svoje želje in nasvete. Može in fantje, udeležite se v prav obilnem številu!

g Iz Besnice pri Kranju. Tudi iz našega kota naj se po dolgem zopet oglasi in povemo v svet, kaj smo doživeli letošnjo zimo in sicer z ozirom na naše društveno življenje. V majniku lanskega leta se je namreč tukaj ustanovilo kat. slov. izobraževalno društvo in sicer z velikim navdušenjem, zajedno pa nas je navdajala neka bojazen, ki je bila pa popolnoma nepotrebna, kakor se je do danes pokazalo. Z vsa vnetostjo so se udje oklenili društva, tako, da imamo že nekaj pokazati izza te dobe. Od majnika minulega leta pa do letošnjega posta, smo priredili že več predavanj in štiri igre in sicer so v dveh na-

stopili fantje, v dveh pa dekleta, ter s tem pokazali kako lepe zmožnosti posedajo. Prav posebne pohvale pa je vreden naš ljubki pevski zbor, ki vedno napreduje tako, da smo res lahko ponosni nanj. Društvo ima že tudi prav lepo obsežno knjižnico, v kateri si društveniki prav pramo izposojajo knjige in smelo lahko trdimo, da se že kažejo sadovi dobrega berila, kar nam še celo naši nasprotniki potrjujejo, ki pravijo, da ima naše društvo čudežno omaro, v katero je treba zlezti le 24 ur in človek pride iz nje docela izobražen. Mi pa damo njim ta prijazni nasvet, da naj bi se tudi v Kravji dolini nabavili tako omaro, in prvi naj bi vanjo zlezli tisti, ki se po svoji neizobraženosti izmed vseh najbolj odlikujejo. Sicer se je pa začelo žariti in tej zori bo sledil lep solnčni dan, dan zmage! Vsi društveniki pa le pogumno po začrtani poti naprej, ker le z duševno izobrazbo se bode dvignilo naše ljudstvo! — Več društvenikov.

g Iz Javor pri Poljanah. V javerski občini se je vršila dne 10. t. m. volitev občinskega odbora. Mislili smo, da se bo volitev vršila mirno in da bodo složno volili, a smo se varali, ker zadnje dni pred volitvijo razvil je nekdo silno agitacijo zoper stranko g. župnika in sedanjega župana, misleč, da morda spravi županstvo v svoje roke, ali pa v neko lib. hišo. A vendar je pri vsi svoji agitaciji komaj toliko dosegel, da je prišel v žreb ali kakor pravimo v klobuk, iz katerega ga je izvelkel mož volivnega odbora in mu tako rešil odborniško čast, katere bi drugače gotovo ne bil dosegel. Zdaj je vprašanje, kdo bo župan, ker v občini Javorje ni veliko mož, ki bi mogli in hoteli to težavno službo brez tuje pomoči opravljati. Sedanji župan se bo pa najbrže branil prevzeti županstvo radi preveliko drugih poslov, kakor jih ima kot načelnik posojilnice v Poljanah, katere ima samo hranilnih vlog čez en milijon kron. Stvar je torej važna in jo bo treba dobro premisliti!

Iz Podgorja pri Kamniku nam dopisnik razkriva zanimive stvari o starostnem zavarovanju; vendar sedaj jih še ne objavimo, ker se bo tako kmalu izdala posebna knjižica, ki bo vso to zadevo obširno pojasnila. Hvaležni smo tudi dopisniku za opazke glede župana, ki je menda hud nasprotnik »Domoljuba« in sploh katoliških listov. Ako je temu res tako, potem ne razumemo, kako morejo dobri Podgorci voliti takega moža, ki je v odločnem nasprotju z večino slovenskega ljudstva.

Iz Trojan pri Št. Gotardu se nam piše, da so se razmere v antimonskih rudnikih zelo poslabšale. Z marcem se je namreč v tovarni in rudniku odredilo deseturno delo namesto poprejšnjega osemurnega, in sicer za isto malo plačo 3 K, oziroma 2 K 50 v. Drugod, n. pr. v Zagorju, Trbovljah, delajo samo po osem ur, pri nas pa, ko je še bolj nezdavno, moramo v mokroti in smradu kresati po 10 ur kamen, da človeku kar slabo pride. Prosimo, da se to spremeni na korist delavcem!

Dolenjske novice.

Iz Št. Ruperta.

d Na tri leta ječe je obsojen A. Jelenc iz Cirknika, ki je z nožem ranil Antona Krajška, da je izkrvavel in umrl. To je sad plesa! Smrt in zapor!

d **Nove orgije** dobi cerkev v Št. Rupertu. dodelane bodo do Velikega Šmarna. Tako bode cerkev še lepša. Kdo jih bode delal in kdo jih je omogočil — povejmo obširneje, ko bodo že donele in pele slavo Bogu in čast blagim srcem!

d **Za nov društveni dom** je daroval preč. g. dekan Fr. Nagode 20 K. Bog plačaj! Prosimo znanih in neznanih dobrotnikov pomoči še naprej! Domačini, prijatelji mladine so darovali mnogo smrek in vozijo stavbeni material. Natančneje bomo imena in vse podpore, ki so jih naklonila dobra srca, popisali v »Domoljubu«, ko bode »Dom« blagoslovljen. Do tedaj, pa vsi na delo, vsi ki nam je korist mladine in ljudstva res pri srcu! Sprejme se vsak dar!

d **Tamburaši** že igrajo, in društvo bode nastopilo po Veliki noči! Treba je samo vztrajnosti in pa potrpežljivosti!

d **Gasilno društvo** bode tudi zidalo nov dom.

d **Umrli so:** Jožef Korelc iz Prapreč, Marija Brinšek iz Hrastovice, Marija Prižmoht iz Trstenika.

d **Potrjena so pravila** za telovadni in streliški odsek.

d **Opozarja se poštno ambulanco**, da naj bolj pazi na krajevna imena, da ne bodo pisma prihajala en dan prepozno. Zgodilo se je letos (od lani ne govorimo) da je vsa pošta za Št. Rupert šla proti Hrvaškemu — menda v Zagreb. Šele drugi dan se jo potem dobi — kdo je potem odgovoren za zakasnele pošiljatve in naročila!

d **Mirna — Mirna peč:** To sta dve imeni popolnoma različni, in vendar nemški uradniki pri železnicah predstavljajo Mirno v Hönigstein. Mi moramo pa potem pisariti po pošiljatve v Mirno peč, da jih pošljejo na postajo Mirno, kamor so jih namenjene. Naj si torej uradniki na postajah zapomnijo, da Mirna ni Mirna peč!

d **Semenj na Veseli gori** na Sv. Gregorja dan je bil dober. Živine je bilo veliko — kupcev pa malo, ker manjka živil. Slabo vreme ni nič uplivalo — hudomušneži so dejali, da bi bilo dobro nabiti ob cestah napise: Pazite, da ne utonite v blatu!

Iz raznih krajev Dolenjske.

d **Iz Dolenjskega.** Mnogo se govori o vojski. Strah pred vojsko je nekaterim tako pretresel možgane, da vidijo že v duhu Srbe, kako praznijo naše hranilnice in blagajne. Zato vlagatelji kar trumoma prihajajo in zahtevajo svoje vloge nazaj, češ, da niso varne, če bode vojska. Mnogi, ko imajo denar v rokah, pa ne vedo, kaj ž njim početi. Marsikdo si, ker ima denar v rokah, privošči preveč pijače. Kričanje in petje po krčmah kaže, da smo Dolenjci

dobrovoljčki, ki se le težko odločimo za varčevanje. Mnogo je pripomoglo, da imajo vlagatelji tak strah za svoje vloge, tudi ono napadanje Kranjske hranilnice. Knjižice, ki prinašajo napade poslancev Hribarja in dr. Oražna na Kranjsko hranilnico, so raztresene po vseh vaseh. Ljudje to bero in ker se jim slika nevarnost vlog, ki so v stari Kranjski hranilnici, so koj pripravljani verjeti: vse hranilnice bodo propadle. Ne pomislijo pa ljudje, da za posojilnice in hranilnice po deželi vsi člani, t. j. zlasti posojevalci, z vsem svojim premoženjem dobro stojijo, da noben vlagatelj niti vinarja ne bode zgubil. Ni je skoraj še tako male hranilnice, katera bi ne dajala poroštvo vsaj za milijon kron, saj bi bilo vsem članom posestvo do zadnjega vinarja prodano prej, nego da bi kateri vlagatelj prišel ob svoj denar. Da bi pa Srbi prišli v deželo in praznili blagajne, to je pač prazen strah. Saj smo imeli že vojske. Leta 1866 so prišli tudi Prusi na Češko, pa radi tega ni nobena blagajna trpela škode, nobena hranilnica ni dala Prusom beliča. Torej Dolenjci, bodite potolaženi in proč s strahom!

d **Iz Št. Janža na Dolenjskem.** Naš deželni poslanec g. dr. Zajec nam je dne 14. t. m. poročal o deželnem zboru. V svojem govoru nam je razložil, koliko posebno za našega kmeta koristnih postav se je sklenilo v zadnjem zasedanju deželnega zbora. Krepko je zavračal tiste brezvestne lažnjive preroke, ki okoli po deželi hujskajo ljudi zoper našo stranko zaradi razdelitve krme in zavarovanja za starost. Res pa je, kar je rekel gospod poslanec, da so si največkrat občani sami krivi, če se jim ne more pomagati; kakoršen občinski odbor si volijo, tako je tudi celo občinsko gospodarstvo. Po govoru gospoda poslanca je predaval deželni živinorejski nadzornik g. Legvart o umni živinoreji. Lepo in podučno predavanje so poslušali vsi navzoči z največjo pazljivostjo in zanimanjem. — Gospod poslanec nam je obljubil poskrbeti za mesec september večdnevni kletarski tečaj za naše vinogradnike. Udeležba je bila v kljub silno grdemu vremenu nepričakovano velika. Prav tako! Prihodnjo nedeljo, dne 28. t. m., popoldne pa zopet v obilnem številu v društvo k predavanju!

d **Iz Loškega potoka.** Resna beseda. Naša občina je v izredno veliki množini deležna državne podpore. Dobili smo tri vagona sena in dva vagona otrobov, nakazanih je pa še dva vagona sena in en vagon otrobov. V proroškem duhu so nekateri prorokovali mesto otrobov zmlete štoke, žaganje in enako robo. Dobili pa smo tako fine otrobe, da vsak prizna, da tako finih otrobov še ni polagal svoji živini. Dolžnost je, da se vprašamo, kdo nam je izposloval to dobroto? Poslanci in sicer poslanci S. L. S., pri nas od nekaterih prebrilitnih politikarjev toli zaničevane in zavržene stranke. Kdo je prevzel breme razdeljevanja? »Gospodarska zveza« in pri nas hranilnica in posojilnica na Tabru. Obe iz S. L. S. Brez daljših besedi. Moško je, da smo hvaležni

stranki in hranilnici in posojilnici na Tabru. Podpirajmo jo! Veliko jih je, ki so dvigali glas in pest proti tej stranki, danes pa krmijo z veseljem otrobe, izposlovane od S. L. S. V resen preudarek govorimo našim možem to danes tik pred občinskimi volitvami. Možje, ali ne bomo volili tudi doma odločne pristaše te stranke? Ali naj bo pri nas pa odbor s prevlesno večino nasprotnikov te stranke? Bodimo možje, dvignimo se in preskrbimo, da naša občina ne bo še nadalje med izjemami naše dežele. Odbor je slika občine in če je ta proti S. L. S., ali sploh smemo še katerikrat kaj zahtevati, prositi od te stranke? Vedimo, da ima S. L. S. zdaj vso moč v deželi v rokah, in če jo prezremo v domačem zastopu, obsodimo se sami. Sodite možje sami! Pojte vsi do zadnjega volivca dne 29. in 30. t. m. na volišče in volite možje odločne pristaše S. L. S. Pokažite red in disciplino kot v zadnjih dveh volitvah, volite ne glede, ali je v rodu ali je boter ali ne, ampak samo na to, je li pristaš S. L. S., in če vam ga vodstvo priporoča. Pokazite se razsodne in zavedne v tem velevažnem trenutku. Slušajte resno besedo v prav resnem času: Ne obsodite se sami!

d **Iz Trebelnega.** Na praznik sv. Jožefa priredila je dekliška Marijina družba predstavo »Lurška pastarica«. Za Trebelno je bila to velika novost. Stare pobožne ženske so zmaj vale z glavami, kaj vendar to pomeni, to se pravi norčevati se iz Marije Device. Pijanci pri svojih frakejnih so modrovali: Nova vera se vpeljuje, prišle bodo čez nas nesreče. Predstava je pa v kljub temu dobro uspela. Dekleta, ki še nekatere nikdar predstave videle niso, so tako točno se pričutile igri, da smo jih moral kar občudovati. Gospodična učiteljica Ljudmila Odlasek se je pač veliko morala potruditi, da je pripravila kmečka dekleta za tak nastop. Čast ji! Tudi pevske točke, katere je prednašal domači pevski zbor, so dobro izpadle. Posebno so pa ugajale deklamacije malih otrok, ki so tako prisrčno govorili svoje pesmice, da se je pač marsikateri materi solza pokazala v očesu. Dobro je nek mož kritikoval vso predstavo, rekoč: »Kdo bi mislil, da je v našem gmovju kaj takega prirediti mogoče!«

d **Iz Št. Lamberta.** V nedeljo, 7. marca, je imela naša hranilnica in posojilnica obč. zbor. Denarnega prometa je bilo lansko leto 65.252 K, kar je dosti velika vsota za naša majhna faro. Prinesli so nam ljudje hranit lansko leto 20.069 K. To kaže, kako veliko zaupanje ima ljudstvo do našega denarnega zavoda. Pa je še veliko domačega denarja naloženega pri drugih posojilnicah. Dvignite ga in vložite ga pri nas. Ako ima posojilnica od denarja kaj dobička, naj ga ima rajše domača nego tuja. Hranilne vloge se obrestujejo po štiriinpol odstotkov, posojila pa da'emo po šinenčetrt odstotkov.

d **Ribnica.** Pred 4 leti je prišel v Ribniško dolino g. Turnher in se nastanil v Goričivasi pri Ribnici, kjer si je postavil parno žago. Kogar pelje pet mimo in vidi velikanske sklade lesa na tej žagi, lahko

po vsej pravici trdi, da ima njen lastnik najlepše dohodke v Ribniški dolini. Vsak pa, kdor ima z lesno trgovino kaj opravka, ve, da je na tej žagi reza dražji; poleg tega je treba vina, žganja in cigar žagarjem, ako kdo hoče, da na vrsto pride njegov les. Zdaj vas pa vprašam: možje goričevski, ki se celo zimo mučite z lesom po gorah, vi in vaša živina, ali bi si ne mogli postaviti lastne žage? Mojstra, ki je postavil Turnherjevo žago, imate v svoji sredi, delavcev je domačih dovolj, saj vsa najtežja dela na tej žagi opravljajo ravno vaši sinovi, dočim imajo vsa boljša dela tujci. Ako se mučite z lesom po gorah in zalagate ž njim žago vi, ako je žago postavil vaš rojak in ako so težaki na njej vaši, zakaj bi potem še dobiček ne bil vaš? Zato možje goričevski, pogovorite se ter postavite žago in pa mlin, saj veste da je oboje prepotrebno in sicer koj spomladi, da še tega mesta ne zasede kak tujec. Denar bo v tem podjetju bolje naložen kot v hranilnici. Tistih, ki vas plašijo, pa ne poslušajte, ker so nekateri, ki za kozarec vina storé vsako uslugo, če tudi tujcu. Sicer nimam nič proti osebi gosp. Turnherja, le toliko vem, da ni bil rojen Ribničan in ne Slovenec, tujec pa imejno radi kot goste, ne pa kot gospodarje. — Ribničan.

d Iz H.aj pri Žužemberku: Dne 26. t. m. bo tukaj prvič velik semenj namesonoga ob Mariji Magdaleni. Ker se v Suhli Krajini sedaj ne manjka debelih volov, zatorej se najuljudneje vabite mesarji in drugi kupci za debelo živino. Vabite se tudi Dolenjci in drugi, da priženete na semenj svojo živino; kajti pomlad se bliža in potrebovali bomo za delo vsak en pariček dobrih volov. Semenj bo zopet na starem prostoru, na vasi. Pridite torej v obilnem številu, da se zopet obnove nekdanji veliki semnji v H.ajah.

d Fr. Kočevar iz Zaloga pri Škocjanu je priglasil na semenj v Škocjan svo kravo. Ko ni videti kunccev, je pustil kravo na sejmišču in odšel za malo časa, da si nakupi par stvari za dom. V tem času se je pa neznan človek poslužil lepe prilike in odpeljal kravo — zastonj in brez likofa.

d Prežganje pri Liti. Dne 10. marca vršila se je volitev novega župana za občino Trebeljevo, ki obsega župnije Prežganje, Štanga, Janče in del Javora pod Ljubljano. Izvoljen je bil enoglasno županom že sedmi pot Josip Gale, posestnik na Ravnem brdu št. 2; sicer pa ta mož zasluži toliko čast, ker že 18 let županuje občini v splošno zadovoljnost, je kremenitega, neupogljivega krščanskega značaja in vnet za prospeh občine; da vsega ne doseže, so krive razmere in da niso prav vsi ž njim zadovoljni, je tudi umljivo. Dokler bo on županil, bo pripomogel s svojim vplivom, da bo mir v občinskem odboru in med občani. Semintje se pojavlja želja, da bi bil v Štangi župan ali vsaj da bi Štangarji svojo občino imeli. Pri volitvi pa volijo vsi enoglasno starega župana. Svetovalcem so bili izvoljeni Franc Gale iz Volavlj, Ignacij Mandelj iz Štangarskih Poljan in Anton Marolt iz Vnanjarjev, vsi dobri, pošteni in krščanski možje.

d Trebeljevo. Zima je letos izvanredno huda, že od sv. Martina sneg leži, bojimo se da pozebe vse ozimno žito; za krmo in nastiljo je silno hudo; nekateri gospodarji imajo komaj za 14 dni krme, potem pa naj živina pogine. Sneg je izvanredno velik in sneži še vedno po malem naprej. Kaj bo kmet počel?

V Sodražici so morali tistim liberalnim odbornikom, ki so s svojo nenavzočnostjo celo leto ovirali konstituiranje občinskega odbora, zarubiti živino, ker niso hoteli plačati globe, ki je narasla na 900 kron, a jo je stari deželni odbor znižal na 145 K.

Notranjske novice.

Z Gore nad Idrijo.

Naše šolsko poslopje je bilo dovršeno v jubilejnem letu presvitlega cesarja. Ker je krajni šolski svet dobil uradni poziv, naj bi se za naprave, ki se naredijo v letu cesarjeve 60letnice, zaprosilo, da smejo nositi cesarjevo ime ali ime kakega uda cesarske hiše, je predsednik žup. uprav. Lavrencij Lah odposlal na okrajni šolski svet prošnjo, naj bi se naša nova šola imenovala po presvitlem prestolonasledniku Franc Ferdinandu. Kmalu smo dobili obvestilo, da je naša prošnja šla naravnost na najvišji dvorni urad Njegove c. in kr. visokosti gospoda nadvojvoda Franc Ferdinanda. In letos nam je slav. c. kr. okrajno glavarstvo v Logatecu v dopisu z dne 27. febr. t. l. 1909, naznanilo, da je prevzvišeni gospod nadvojvoda naši prošnji pritrđil; pritrđil pa je pod pogojem, da se bode šola posebno ozirala na gojitev domovinskega in verskega mišljenja ter se bode z vzgojevalnim delovanjem v tem smislu vsikdar vredno izkazala, da sme nositi to Najvišje ime. Imenuje se torej Franc Ferdinandova ljudska šola na Gori nad Idrijo. Kolikor je nam znano, še nima nobena naprava, vsaj na Kranjskem ne, tega imena, zato smemo biti nekoliko ponesni na to.

Naša hranilnica je imela 7. marca občni zbor. Z ozirom na naše kraje je stanje zelo povoljno. Posebno je vzgojnega pomena, da toliko domačih mladih ljudi nosi svoje prihranke vanjo. Denarni promet je znašal v preteklem letu 108.010 K. Hranilne vloge so z 58.863 narasle na 62.191 K, posojila pa s 75.013 K na 94.515 K. Kakor je videti, je nekoliko preveč radodarna s posojili; dajala je zadnje čase precej velika posojila, samo občini je za šolsko stavbo na Gori posodila čez 20.000 kron. Zato ima precej izposojila pri »Zvezi« in je to tudi vzrok, da še ni zvišala vlogam obresti na 4inpol, kar se drugo leto skoro gotovo zgodi. Nadzorstvo in udje, katerih je sedaj 77, so se prepričali da so knjige in blagajna v jako lepem redu in da je res častno, kogar se h takemu zavodu izvoli v odbor ali nadzorstvo. V odbor, kakor tudi v nadzorstvo, so bili letos izvoljeni vsi prejšnji možje; to je letos prvič, zato je tudi občni zbor izrekel posebno priznanje vsem, zlasti načelniku Antonu Vonči-

na in tajniku žup. uprav. Lavrenciju Lah. Vpliv in delovanje naše hranilnice nekatere nekoliko jezi, zato ji prorokujejo pogreb. Toda smejo biti uverjeni, da bodo preje šli za svojim pogrebom kot za hranilnišnim.

Sneg in zameti so pa že taki, da nam pri pogledu nanje srce stiska. Naš edini prijatelj je peč, dokler ji bomo mogli dodajati drva.

»Naprej« št. 5 v svojem delu za napredok slovenskega ljudstva kot edino delavsko glasilo ne ve bolj pametnega, kot mazati v dveh člankih mojo maienkostno osebo. Izmišljati si o duhovnikih in cerkvi gorostasne neumnosti, lagati o škofih in papežih — s tem se seveda podpira in pospešuje ljudski napredok ter se deluje za zboljšanje delavskih razmer. V prvem članku mi kliče v spomin, da je Kristus učil ljubezen, med tem ko jaz pravim: uniči, ubij svojega bližnjega, ako noče biti tvoj pokorni sluga. In kaj sem storil? Nekaj ljudi, povečini soc. demokratje, je hotelo brez najmanjšega povoda umazati na najgrši način mojo duhovniško čast. In jaz sem nekatere tožil. Proti takim ljudem, zlasti kakršne je Kristan vzgojil v Idriji, drugega pomočka duhovnik nima, kot sodnijo. Naj bi bil urednik lista »Naprej« tiste spomnil na ljubezen, ne pa da je one »tajne govornice« brž tiskal kot gotovo reč. Toda nekaterim izmed mokračev je proti duhovnikom vsako orožje dobro, če je še tako umazano, in o njem se drzne govoriti vse, če je še tako naravnost bedasto. Le lagajmo — mislijo si ti ljudje — nekaj imamo že za seboj takih tepecev, ki nam bodo verjeli. Ako bi bil jaz molčal, bi bil pisal: Glejte, vse je res; preje nismo še verjeli, sedaj se je izkazalo. Ker sem pa te ljudi prijel za jezik, mi kliče v spomin, kako je Kristus učil ljubezen. Drugi članek je — povsem soditi — zagrešil naš občinski tajnik Štefan vitez pl. Premerstein. Mislite si vitez sotrudnik »Naprejev«! Če že pišete, g. Štefan, pišite vsaj v kak resen list. Pa ste že morali spoznati, da take čenčarije ravno tja spada. Naredili ste iz mene po vzorcu svojega prijatelja »generala« Julčeta nekakega komandanta. Pa prav z veliko silo. Jaz se splošno prav malo vtikam v javne razmere, skoro gotovo premalo. Dobro veste, da pri volitvi Lavrencičevi zadnjič nisem storil prav nič. Kdor me je prašal ali sem dal glasovnico, sem povedal, koga volimo, oziroma zapisal na prošnjo našega kandidata. Zadnjič se nihče ni brigal, ker je vsak vedel, da zmaga Kobi. In sedaj naj mi ne gre v glavo, kje ste dobili 16 glasov za soc. demokrata. Saj vendar vem, čigave glasove ste imeli. Da naženete stare reveže pri hiši, hlapce in gostače na vojšče — drugih je bilo že malo — to je vendar lahko razumeti. In »to celo brez vse agitacije«! Sam sem slišal, ko ste pravili, da tisti stari mož, menda Pajer, noče priti volit; potem Vas je zmanjkalo, in kmalu ste ga pricefrali. To Vam seve ni agitacija. Listke za soc. demokrata ste sami raznašali po občini, vsaj na Kovačev rovt ste jih prinesli. To zopet ni agitacija! »Z izidom te volitve so občani pokazali, da ne marajo za moje sladke, pa

razne besede. Gospod mladi vitez, ne vodite otročji! Če voli iz strahu pred Vami, star revež, hlapec, gostač ali tisti štirje Zavračani, kaj to kaže zoper mene? Iz tega se kvečjemu vidi, kako so nekateri malo samostojni in kako malo zaslužijo me mož. Meni je skrb za mojo župnijo. In dobro veste, da so v njej z malimi izjemami možje, to vas ravno jezi in zato križete nepotrebne dopise o meni. »Odkar jaz gospodarim na Gorah« so se razmere pres izpremenile, pa ne tako kot misli naš občinski tajnik. Prejšnje volitve so dale vendar precej liberalnih glasov, sedaj pa ti ostanki, katere vrže liberalni tajnik mokračem v naročje. Da bi bil pa zato, ker je tako volil, mokrač, recimo poteški Urban ali občinski sluga Kunc ali Albreht v vaši bajti, tega vendar ne bote resno trdili. Vrhutega si domišljate, da mene najbolj peče vaša plemenita kri. Toliko pa že razumem duh našega časa, da mi to glede podedovanega plemstva še na misel ne pride. Pač bi vam bolj privoščil nekoliko več plemenitega srca. Tega pa, vsaj kolikor jaz vas poznam, malo pokažete. Proti občanom je bilo tudi malo plemenito, da ste jih s svojim nepremišljenim govorjenjem — da ne rečem več — odgnali, ko so se prišli zgledati za krmo iz državne podpore, ter ste jim tako odjedli vcliko dobroto. Govoriti o mešanju moje blagoslovljene krvi je pa abotno čenčanje nezrelega mladiča. Toliko odgovorjam prisiljen, in sicer na adresu tajnikovo, ker sem povsem prepričan, da je on dopisnik »Napreja«. Če bo treba, bom pa še kaj bolj zanimivega pojasnil. Drugi, kakor »Šoštarjev Tone«, »Lomar«, »Mravljiškov Franc«, »Matjažev Joki«, katere bi v istem članku tudi rad smešil, mi bodo že odgovorili, če ne z besedo, pa toliko bolj s svojim delovanjem. — Lavrencij Lah, župni upravitelj.

Iz raznih krajev Notranjske.

n Shod S. L. S. v Cerknici. Dne 28. februarja smo šli iz radovednosti na liberalni shod pri Žumru, dne 14. t. m. pa smo na shodu S. L. S. poslušali, kaj dela naša stranka za kmeta. Kolika razlika! Naši poslanci nam z jasno besedo odkrijejo svoje misli in pokažejo svoje delo, liberalni govorniki pa se nam le hlinijo; kajti za kmeta itak ne delajo in ga poznajo le ob volitvah. Če pa govore, kakor v resnici mislijo, jim je pa kmalu žal, kakor tudi »Slov. Narod« prav nič ne omenja zadnjega Alfredovega govora. Na shodu nam je naš državni poslanec g. Gostinčar kratko pojasnil delovanje državnega zbora. Omenil nam je nekatere važnejše predloge in svoj predlog, ki ga je stavil v državnem zboru, da naj vlada preišče pritoke in odtok notranjskih voda, posebno cerkniškega jezera in planinske doline. Upati je na ugodno rešitev te za nas tako nujne zadeve. Gospod dr. Lampe nato pojasnjuje delitev krmil iz državne podpore. Prinesel je seboj od deželne vlade zapisnik prosivcev, ki ga je sestavilo naše županstvo, da se vsakdo lahko prepriča o postopanju županstev. Več je takih, ki so se oglašili pri županstvu, pa niso v zapisniku. Nekatere je tajnik šele potem vpisal,

ko je šel k njemu en odbornik hranilnice. Na liberalnem shodu so liberalci dolžili našo stranko, da bi oprali sebe in župana, a ga ne bodo. Po naročilu deželne vlade je županstvo imelo pri vsakem prosivcu določiti, ali je zelo reven, ali reven ali manj potreben. Ti trije razredi so bili. Bilo je pri nas 89 prosivcev; izmed teh je le eden vpisan za zelo revnega, 21 za revne, 67 pa za manj potrebne, torej za take, da ne potrebujejo podpore. Tako se briga županstvo, ko je treba kmetu pomagati. Vlada je potem po žandarmeriji poizvedovala in žandar je imel več srca za kmeta, kakor župan. Če bi bilo obveljalo le poročilo županovo, se je bati, da bi vsi manj potrebni ne bi bili nič dobili. Sedaj pa župan krivdo zvrča na druge. Njegov sin Ernest je že preklical, ker je dolžil gosp. Lavriča. Tudi razglasiti niso dali, da se »lobe otrobi in koruza, in naj »Narod« še stokrat pravi, da so razglasili. Okrog 400 mož je bilo na našem shodu, pa nobeden izmed teh ni slišal razglasa, le neki liberalci je trdil, da je neka ženska slišala. Župan je bil tudi tako predrzen, da je tožil hranilnico pri deželni vladi, da je krivično delila. A tako zahrbtno delovanje ga bo še bolj potlačilo. Dobil je tudi še potem odgovor za svoje obrekovanje. Naj pride še deset liberalnih doktorjev iz Ljubljane, pa ne bodo oprali župana njegove krivde. — Dr. Lampe omenja Žagarjev avtomobil, ki bi voznikom veliko škodoval. Ko je deželna vlada dovolila vožnjo, bi se bila morala cerkniška občina pritožiti, a se ni pritožila. Tudi pri zapisniku komisije župan Šerko edini ni vedel, ali naj bo za avtomobil ali proti. Okrajni cestni odbor ima pri nas nadzornika kakor nikjer na Kranjskem, razven v Škofji Loki. Deželni odbor je mnenja, da naj načelnik in odborniki sami nadzorujejo ceste, vsak v svojem okraju. Župan Šerko je predlagal, da naj se da dosedanjemu nadzorniku penzijo. Ko dr. Lampe vpraša zborovavce za mnenje, so soglasno zoper to; ravno tako so soglasno proti temu, da bi se postavil še nadzornik. Nato še pojasnjuje delovanje naše stranke v deželnem zboru, omenja lovski zakon, občinski zakon, novo posojilo, krajni, okrajni in dežel. šolski svet, deželna banka itd. Že v teh načrtih in predlogih vidimo, da naša stranka dela za kmeta. — Gospod Lorko vabi kmete in obrtnike, da naj se vsi združijo in naj ne bo nobene stranke. Pritrjujejo mu le navzoči liberalci, ki bi na ta način radi naše može pridobili zase. Pa se jim ne bo posrečilo. Hočete biti nasproti magnatom, pa ste vsi srečni, če vas kakšen magnat nagovori. — Ko nas še gg. Rajčević, Marolt in Podbevšek vzpodbujajo, da naj bomo vztrajni in neomahljivi posebno pri občinskih volitvah, se zaključí ta lepí shod in polni navdušenja in novega poguma smo šli domov.

Iz reške doline. Novoustanovljeno izobraževalno društvo v Vrbovem, fare Trnovo, jako pridno dela, zato pa tudi vedno več članov pristopa, ki vidijo korist društva. Vršé se redno vsak četrtek predavanja razne poučne vsebine, pri katerih je udeležba jako hvalevredna. Tudi svoj

pevski zbor si je društvo, čeprav še jako mlado, ustanovilo. Priredilo je že eno domačo zabavo z deklamacijami, predavanjem in par pevskimi točkami, kjer se je zbor dobro izkazal. Gospodu poslovodju Adamiču iz Trnovega izreka društvo svojo zahvalo, ker je precejšnjo vsoto denarja podaril društvu pri domači zabavi, katerih društvo mnogo prireja! Naj процvita! 14. t. m. je imelo tudi trnovsko izobraževalno društvo svoj občni zbor. Vršile so se nove volitve, izvoljeni so večinoma stari odborniki. Pozvalo se je tudi ude, naj pridno agitirajo za društvo in tudi pridno segajo po časopisih in knjigah. Pri odborovi seji so se pozneje pretresavale razne društvene zadeve in se stavilo koristnih predlogov, kako je društvo bolj poživiti. Sklenilo se je tudi naprositi iz Ljubljane kakega večšega predavatelja.

Vsled pomanjkanja krme je v nekem kraju na Notranjskem posestnik F. G. zastavil svojo kravico domačemu gostilničarju za eno juhico, četr litra vina in porcijo mesa skozi celo leto vsaki dan. Vidi se, da bodo gostilničarji kijub suši imeli dobro letino!

n Iz Menišije pri Cirknici. Nekdo se je v 5. številki »Domoljuba« obregnil v Begunje in nam očital pijančevanje. Dotični dopisnik si je Begunje le še premalo ogledal, najbrž mu niso natanko znane. V Begunje prihajajo različni tuji ljudje, kakor trgovci, vojaki itd. Tu je lesna trgovina močno razvita radi okoli ležečih gozdov. Trgovci, ki sem prihajajo, se nastanijo po gostilnah, in tudi vojaki iščejo v njih krepila. Domačim trpinom, ki se celi teden mučijo v gozdu, na žagi ali kje drugje pa tudi ne bo nihče štel v zlo, če si v nedeljo privoščijo kozarec vina, pri katerem pride gotovo tudi priporočena klobasa na vrsto. Zato se tukajšnjim domačinom ne more predbacivati igro z glaškom in vinom. Če pa kdaj kdo prekrači mejo zmernosti, je le izjema, kar se pa povsod lahko pripeti. Le potrpljenje! Ko se ljudstvo organizira, bomo tudi pri nas začeli z igrami, kajti kmečkemu ljudstvu ne preostaja časa, da bi moglo vse naenkrat izvršiti. Da smo prijatelji napredka in izobrazbe, se kaže že v tem, da se pri vsaki cirkniški igri lahko zagleda več Meniševcev. Dotični dopisnik je menda na Menišiji, a Meniševac ni, zato stori najbolje, da se nam izgubi izpred oči.

n Iz Črnega Vrha nad Idrijo nam pišejo, da so tam ustanovili telovadni odsek, h kateremu je takoj v začetku pristopilo 21 članov. Pozimi bodo telovadili v gasilnem domu, poleti pa na prostem, dokler si odsek ne omisli lastne telovadnice.

n Iz Lozic. Dne 8. marca smo pokopali tajnika našega katoliškega slovenskega izobraževalnega društva, vrlega mladeniča Franca Žerjala. Velika škoda zanj! Naj v miru počiva blaga duša!

n Z Erzolja pri Vipavi. Zopet je pobrala nemila smrt moža, ki je vedno stal v vrstah krščanskih somišljenikov. Izročili smo namreč danes, dne 10. marca materi zemlji zemeljske ostanke pokojnega Josipa Ferjančiča, kmetovalca na Erzolju. Neusmiljena jetika naredila mu je konec

v 58. letu njegovega življenja. Pokojni je bil imovit gospodar, priden in nad vse varčen. Bil je vedno zvest pristaš »S. L. S.« Od vseh bližnjih krajev prihiteli so znanci skupaj, da mu izkažejo zadnjo čast. Videli smo jih z gospodom kuratom iz Branice; Slapa, Vipave in iz Goč. Naj počiva v miru! Žalujemo ostalim naše sožalje!

Rakitna. Pri nas smo obhajali letos sv. misijon od druge do tretje nedelje v postu. Vodil ga je prav spretno preč. g. pater Kunstelj iz Jezusove družbe. Ljudstvo se je vkljub slabemu vremenu prav pridno vdeleževalo sv. misijona in z zanimanjem poslušalo lepe zares v srce segajoče misijonske govore. Obhajancev je bilo okrog petsto; med svetim misijonom je bilo sprejetih na novo zopet 14 deklet v Marijino družbo. Upamo, da bo sv. misijon obrodil obilo dobrega sadu pri našem, uže tako dobrem ljudstvu. Požrtvovalnemu gospodu misijonarju izrekamo pa na tem mestu prelepo hvalo za njegov obilen trud — Bog plačaj!

Iz raznih krajev.

Collinwood, Ohio, v severni Ameriki. 15. januarja sem šel do Trsta, od tu smo po progi Avstro-Amerikana odplali. V New York smo dospeli dne 2. svečana. Bila je prav dolga vožnja in jako slabo morje, ker smo porabili celih 18 dni. Vožnja mi je ugajala, ker sem se vozil v drugem razredu, kjer je prav dobra postrežba, n. pr. hrana, spalna soba itd. Vsake-mu Slovencu, kateri potuje še v Ameriko, svetujem, da se obrne na Avstro-Amerikana družbo in ne v tretji razred, temveč v drugi. Na parniku se v svojem materinem jeziku lahko vse dogovori. Ravno to pa je veliko vredno. — Vsem tistim, ki ste

namenjeni kmalu odpotovati v Ameriko, odločno svetujem, da le še ostanite doma, ker tukaj je še vedno kriza in veliko jih strada vsakdanjega kruha. Ne mislite, da sem vam nevoščljiv vaše sreče, pišem to kot vaš prijatelj. Zdej moram pa tudi stariše na nekaj opozoriti, ker mi ne da srce drugače. Pazite, dragi stariši, ko spuščate vaše nedorasle otroke oziroma dekleta, po svetu. Doma vam vse obljubijo, da bodo poštene na poti in tukaj, a povem vam, da komaj pridejo en dan čuleč od starišev, pa že vse obljube pozabijo. Doma je delala v Marijini družbi, a na poti se več ne spomni Marije. Družbeno svetinjo v žep, pa hajd na novo življenje. Tako sem opazoval med potjo v tretjem razredu tri Slovence, skoro dobro poznanne, ena 14—15 let stara. Toda ne bom natančno opisoval, saj opomini pri enih nič ne izdado, samo da gre po svetu, drugo naj bo pa kakor hoče. Pozdravljam vse čitatelje »Domoljuba«, tebi »Domoljub« pa želim veliko novih naročnikov in predplačnikov. — Prijatelj »Domoljubov« J. Š.

Z Dunaja. Preljubi slovenski stariši! Ker se je že velikokrat opominjalo, da ne pošiljajte svojih otrok v tuja mesta, zazatorej Vas še enkrat opozorim. Kakor vsako leto, tako tudi letos, bodo dunajski sodarji potrebovali več mladih fantov. Najrajši vzamejo stare od 14. do 16. let, da jih lažje nadzorujejo. Stariši, misleči, da se bo fant nemško navadil, zraven pa še zaslužil, ga prav radi tja pošljejo. Tega pa ne premisljijo, kako se otrok razvadi v tujem kraju. Tu ga malokdo priganja v cerkev, sam pa iti noče, kakor je mladeniška navada. Otrok se odtuji starišem in cerkvi. Poleg tega se pa še navadi lenobnosti. Ne pošiljajte torej svojih otrok v mesta. Imejte jih rajši doma in vam bodo veliko več koristili. To vam pišem vsled lastne izkušnje. — A. Z.

Na gornjem Koroškem v Rajbelju je pretečeni teden padlo dva metra snega. 5. t. ob 6. uri zvečer pa so se udrli z gora plazovi na državno cesto, ki gre čez Predil. Plazovi so napravili precejšnje škodo, odnesli so sabo dve hiši; k sreči ni bilo nobenega človeka v njih.

Važno iz državnega zbora.

Občinska hranilnica. Dr. Krek je v državnem zboru vložil interpelacijo, zakaj še ni rešitve o ustanovitvi občinske hranilnice, za katero je že pred pol leta nad 20 večjih kranjskih občin vložilo vlogo na ministrstvo notranjih reči. Imenovana občinska hranilnica je gospodarsko nujna. Kranjska nima hipotečnega zavoda, s hipotečnimi posojili na amortizacijo se peča le nekaj mestnih hranilnic. Odtod prihaja zlo, da dajejo tudi kmečke hranilnice in posojilnice hipotečna posojila. To je zelo škodljivo, ker se zahteva vsled tega za hipotečna posojila previsoka obrestna mera in ker se večje vsote že itak skromnega kmečkega kapitala za dolgo zabijejo ter se ne morejo porabiti za kmetijski napredek in za obrtna podjetja. Slovenci se upiramo temu, da bi nas vlada zavirala tudi, ko si hočemo pomagati, zato je dr. Krek s svojo interpelacijo zahteval, naj vlada vlado za ustanovitev »Občinske hranilnice« v Ljubljani nemudoma pravično reši.

Kamniška železnica. Dr. Krek je v zvezi z dr. Korošcem in drugimi poslanci »Slovenskega kluba« iznova vložil predlog, naj vlada predloži zakonski načrt za podaljšanje kamniške železnice do Polzele.

GORIŠKA.

Čemu so krajni šolski sveti? Tako se poprašujemo vedno večkrat. Krajni šolski sveti bi morali biti prva stopinja šolske oblasti. Potom teh svetov naj bi se starišem dajala prilika, da sodelujejo in odločajo pri nameščanju in nadzorstvu učiteljev, ki jim naj bo poverjena vzgoja otrok. Kakor smo že povdarjali enkrat na tem mestu, je vzgoja stvar cerkve in starišev. Toda danes krajni šolski sveti nimajo besede. Ljudstvo mora pač plačevati za šolo ogromne vsote, a pravice govoriti nima. Tako daleč smo prišli pri nas, da se nekateri okrajni šolski sveti pri nastavljanju učiteljev na krajne šolske svete ne ozirajo niti najmanj. Pri nas je že čisto vseno, ali se krajni šolski svet izreče za A ali za B. Okrajni šolski svet imenuje tako, kakor se to zdi dobro liberalnim učiteljskim zastopnikom. Stvar gre še dalje! Krajni šolski svet izve n. pr., da učitelj v šoli poučuje reči, ki se ne skladajo z versko pravno vzgojo. Ker sam nima nobene moči, mora to naznaniti na okrajni šolski svet, da ta to zadevo preišče in če se izkaže, da je učitelj nepravilno ravnal, da ga

kaznuje. Toda godi se drugače! Okrajni šolski nadzornik pokliče učitelja k sebi, mu pokaže naznanilo, učitelj pa gre in toži one člane krajnega šolskega sveta, ki so bili podpisani na vlogi. In tako imajo člani krajnega šolskega sveta poleg stroškov za šole in poleg slabega učitelja še sitnosti s sodnijo ter včasih ogromne sodnijske stroške, četudi so bili recimo oproščeni. Take razmere ne morejo dolgo trajati. Da se izpremene, je treba več odločnosti od naše strani.

Bukovica (pri Biljah). Občni zbor »Gospodarskega društva« v Bukovici bo 21. marca ob pol štirih popoldne v prostorih gospoda grofa Delmestri.

Podmelec. Naše »Katoliško slovensko izobraževalno društvo« je zaključilo z občnim zborom dne 28. februarja t. l. svoje prvo društveno leto. Uspehi prvega leta so nepričakovano ugodni, za kar gre pred vsem zahvala društvenemu predsedniku, domačemu gospodu župniku, ki je bil duša vsega delovanja. Članov šteje društvo 91, 74 moških in 17 ženskih; novi se še vedno oglašajo. Bralo se je prav pridno, da je

listov vedno primanjkovalo. Čeravno so jih imeli društveniki za naše razmere lepo število na razpolago, namreč 18, devet političnih in devet podučno-zabavnih. Istotako je razveseljivo dejstvo, da se je v šestih mesecih, odkar je tvorjena društvena knjižnica, izposodilo 268 knjig; želeto je le, da bi društveniki bolj posegali tudi po podučnih knjigah. Glede predavanj si sme društvo laskati, da je brezdvomno jedno izmed najmarljivejših v deželi, kajti priredilo jih je tekom enega leta 21. Udeležba je bila na splošno povoljna, večkrat prav obilna. Od novega leta sem obstoja tudi društveni pevski zbor pod vodstvom gospoda tajnika - kaplana, broječ devet moških in šest ženskih moči. Svojo izvežbanost je pokazal pri veselici dne 14. februarja 1909, v preteklem društvenem letu edini, ki se je izborna obnesla. Odbor je imel štirinajst sej, dvanajst rednih in dve izredni. Društvena blagajna je pokazala sicer 45 K 24 h primanjkljaja, vendar je treba upoštevati, da ima vsako društvo prvo leto svojega obstanka največ stroškov in da smo si oskrbeli razum drugih!

potrebnih predmetov prav ličen igralni oder, delo domačina gospoda Tomaža Sečnjaka.

Orehovlje pri Gorici. Občni zbor »Katoľ. slov. izobraževalnega društva« v Orehovljah je bil v nedeljo, 7. marca. Za predsednika je bil izvoljen Ivan Zigon; drugi odborniki so: Ivan Leon, Ant. Perčič, Gorkič Ludvik, Ivan Petrovičič, Alfred Batistič, Evgen Petrovičič. Lani je štelo društvo 102 udeležencev, in sicer 73 moških in 29 ženskih. Časnikov je prihajalo osem; predavanj je bilo šest. Predaval je tajnik goriške S. K. S. Z. Kremžar o socialnem zavarovanju, dr. Capuder o zgodovini združništva, biljenski kurat Abram o izobrazbi, o komunizmu, o agrarnem vprašanju in o socialnem vprašanju. V petju se je poučevalo moške in ženske. Društvo ima tudi telovadni odsek, ki je pa združen z miremskim. Telovadecv je trinajst, uniformiranih dvanajst, naraščaj šteje tri tovariše. Načelnik pododseka je Fran Petrovičič iz Orehovelj. Društvo oziroma telovadni odsek se je udeležil nastopov in shodov v Mirnu, v Škofji Loki, v Cerknem, v Števerjanu, v Štandrežu, v Gorici, v Podgori, pri jubilejni slavnosti sv. očetu na Gradu pri Mirnu, na shodu v Orehovljah in na jubilejni cesarski slavnosti v Mirnu.

Mermolja je hodil pretečene dni tudi po Kobariškem. Drugih zanimivostj ni bilo, razun da je na teh shodih Mermolja povedal svoj navadni govor in da so liberalni poslušalci stražili Mermolja na ta način, da so prav na barabski način hoteli napasti nekaj naših mož.

Smrtna kosa. V goriški bolnišnici usmiljenih bratov je v petek, 12. marca, zjutraj umrl učitelj g. Franc Kokole iz Podbrda. Dal si je pred kratkim izruvatí zob; vsled tega se mu je zastrupila kri in bil je izgubljen. N. v m. p.!

Nevarno obolel je prelat veleč. gospod dr. Gabrijelčič v Gorici.

Vipavska železnica bo odslej vozila 10 km na uro hitreje. Doslej je vozila 25 km na uro, odslej pa bo 35 km. No, malo boljše že bo. Sedaj je bilo res prepočasí.

Nedeljski počitek v Gorici je sedaj tako urejen, da bodo vse prodajalne razun špecerij in brivnic, cel dan ob nedeljah zaprte. Trgovski pomočniki so prvi dan nedeljskega počitka, v nedeljo 14. marca, praznovali z godbo po mestu.

Krasno predavanje je priredila goriška »Slovenska krščansko-socialna zveza« v torek, 9. t. m., v »Centralu«. Predaval je dr. Pavlin o zvezdah in o našem nebu s pomočjo izredno krasnih, gibajočih se skioptičkih slik. Ljudstva je bilo v telovadnici telovadnega odseka, kjer je bilo predavanje, natlačeno polno.

Državnica. Dne 14. t. m. je priredilo naše »Katoľiško slovensko izobraževalno društvo veselico. Prostorna dvorana je bila nabito polna, kar pričá, da se naši ljudje zanimajo za društvo. Na sporedu je bilo petje, godba, deklamacija, dve igralni šaljivi prizori. Prav dobro se je izkazal pevski zbor, ki obstoja iz samih mladih fantov. Zapeli so prav precízno tri pesmi. Tamburaši so udarili dva komada. Za

smeh je bilo prav dobro preskrbljeno s komičnim prizorom: »Advokat in gospi pastir«. Prav mnogo smeha je izvil pastir s svojim humorističnim nastopom. Tudi veseloigra: »Za letovišče« je gledalcem zelo ugajala. Saj je v tej igri mnogo podučnega, a tudi smešnega dovolí. Isto tako je uspela dobro tudi igra: »Novi zvon na Krtinah«. Deklamacijo »Soči« je z občutkom lepo deklamiral neki mladenič. Sploh moramo reči, da so vsi igralci svoje vloge častno rešili. Med posameznimi točkami je pa sviral gramofon lepe slovenske pesmi in koračnice. Res, častitati moramo našim fantom, da so si upali napraviti tako lepo veselico. Da je bila veselica res lepa, nam dokazuje to, da se je morala v ponedeljek ponoviti. — Nedavno je otvorilo naše društvo knjižnico; ima že lepo število knjig. Člani sezite po njih!

Lokovec. Predragi, tako težko pričakovani »Društvenik«, od našega društva nisi še dobil nobenega dopisa. Marsikdo sicer pravi, da naše društvo prav ne deluje, a vzrok temu je, da nimamo pravih društvenih prostorov. Vrli mladeniči in dekleta iz Lokovca na noge! Vsi v društvo, potem bo že bolje delovalo. — V nedeljo sedmega svečana smo imeli zanimivo predavanje o Makedoniji. Naš preč. g. kurat Fr. Klanjšček nam je namreč pojasnil razmere in življenje ubogih Makedoncev pod turškim sultanom. Za to krasno predavanje bodi tu našemu gospodu kuratu izrečena najiskrenejša zahvala. Našemu društvu želimo veselo bodočnost in srečno delovanje v korist svojih članov. Slovenskim krščanskim organizacijam kličemo iskren pozdrav! Društveniki.

Cerkno. Dne 19. t. m. ob 2. uri popoldne, se je vršil občni zbor našega »K. slov. izobraževalnega društva«, ki se ga je udeležilo nad 80 članov. Obširno poročilo priobčimo v »Društveniku«. Rečemo za danes le: Naše društvo je v preteklem poslovnem letu pokazalo, da ima moči, ki so s svojo ljubeznijo do društva in s svojo marljivostjo dosegle mnogo. Vendar moramo gledati, da bomo v prihodnjem letu dosegli še več! Naprej! To je naš klic. Zborovanje je vodil predsednik društva veleč. g. dekan dr. Knavs, ki je ob sklepu imel tudi lep programatičen govor. Na občni zbor je poslala »Slov. kršč. soc. zveza« iz Gorice svojega tajnika Kremžarja, ki je govoril o razvoju kršč. socialne organizacije na Goriškem, o njenih ciljih in vzorih.

Pred kanalskim sodiščem se je 11. t. m. vršila kazenska razprava. Gorenjopoljski učitelj znani Klavora je tožil gorenjopoljskega kurata Vidmarja radi razžaljenja časti. Pri razpravi, ki se je vršila nenavadno dolgo, je bil gospod kurat oproščen in učitelj Klavora je s svojo tožbo propadel. Klavora se je pritožil na drugo inštanco. O tem učitelju bi lahko pisali mnogo, pa ne maramo, ker bodo že druge oblasti govorile, če je na primer učitelj, ki cele noči prepije, preuka in prepoje po gostilnah, dober vzgojitelj. Upamo, da bo imel kmalu priliko peti on in še neka druga oseba, s katero sta v prav ozkem stiku, žalostno pesem: »Oh, kam bova rajžala, vandrovček moj?« —

Narodno gospodarstvo.

POSTAVA O ŽIVINSKIH KUŽNIH BOLEZNIH.

Pred malo časom sem popisal v »Domoljubu« to postavo, kakor jo je vlada predložila državnemu zboru.

Izvoljen je bil potem odsek za kužne bolezni, v katerem je bil izmed slovenskih poslancev gospod vodja Povše. Ta odsek je z velikim prizadevanjem našega za živinorejo vnetega poslanca g. Povšeta to postavo preštudiral in v marsičem spremenil v korist naši živinoreji in kmetovalcem.

Postava pride te dni pred sklep državnega zbora. Mogoče je, da bo postava že sklenjena, ko boste brali to poročilo. Gotovo je, da dobi veljavo s 1. prosincem leta 1910.

Za nas živinorejce je važno, kar je odsek spremenil glede odškodnine za poginolo živino.

Vladna predloga določa odškodnino za kugo na gobcu in parkljih le štiri petine vrednosti, odsek je določil celo vrednost živine.

Pri tuberkelnih govedih je odsek povečal iz polovice odškodnino na 80 odstotkov, pri smrkavosti na 75 odstotkov. Za vranični prisad in šumeče bule je bila določena le podpora, za katero bi moral prositi posestnik. Po sklepu odseka za živinsko kugo dobi pri vraničnem prisadu 80 odstotkov, pri šumečih bulah 75 odstotkov (če so pa bile živali cepljene 80 odstotkov) odškodnine.

Tudi za pljučno kugo in govejo kugo bo nekaj odškodnine, kar je bilo po vladni predlogi izključeno.

Država bo morala odškodovati tudi druge škode, ki bi jih imel posestnik vsled kužne bolezni pri živinoreji.

S to postavo bodo rešene škode in pritožbe, ki so nam jih napravljale kužne bolezni. Za letos naj nas pa Bog obvaruje kuge.

F. r. D e m š a r.

Ali dajejo alkoholne pijače kaj moči?

(Dalje.)

Poglejmo, ali to kar učenjaki trdijo o alkoholu, obvelja tudi pri dejanskih izkušnjah. Kolikor težje je kako delo, toliko bolj se spozna, kaj delavno zmoglost poveča ali pomanjša, kaj je krepčilo in kaj je nasprotje od krepčila. In izkušnje so privedle do tega, da je alkohol proglašen kot neraben in škodljiv pri velikih naporih. Najprej velja to o naporih vojakov. Pri nekem bavarskem polku, ki je šel na pohod, dali so dvem kompanijam na potu alkoholnih pijač, tretji kompaniji pa so jih prepovedali. Konec vaje imeli ste prvi kompaniji ena 20, ena 22 nesposobnih za nadaljno pot, tretja (abstinentna) pa je imela le enega oslabelega. V vojni z Ašanti leta 1874. imeli so vojak-abstinentje v angleški armadi manjšo umr-

ljivost in so pohode (marše) ložje in boljše renašali kot drugi, ki so dobivali gotovo mero ruma. Ko je ruma zmanjkalo, bil je poveljnik, general Wolseley, presenečen, ko je videl, da so zdaj tudi drugi oddelki postali trdnejši v težkih naporih vojne. Med ameriško državljansko vojsko 1862 imela je Potamakova armada prestajati silne napore pri mokrem vremenu in v nezdravi pokrajini. Poveljujoči general je mislil, da mora v teh razmerah dati častnikom in vojakom vsakemu 150 gramov žganja na dan v dveh porcijah. Pa zdravstvene razmere so se s tem tako poslabšale, da je general čez štiri tedne preklical to naredbo. Vojaški zdravnik dr. Gamilton je izrekel pri tisti priliki: »Nujno je želeži, da se taki poskusi ne ponavljajo več. Po izkušnjah smo prišli do prepričanja, da navadna raba alkohola pri zdravih osebah nikdar ni koristna.« Dr. Leitersdorfer, bavarski višji štabni zdravnik, izjavlja, da armada, ki ne rabi alkohola, prekaša armado, ki se alkohola poljubno poslužuje, glede krepke volje, vztrajnosti in moralne vrednosti, ter da bo prišel čas, ko se zmaga ne bo več odločevala po izvrstnosti strelnega orožja, ki bo na obeh straneh prišlo do skrajne meje popolnosti glede gotovosti in daljave, marveč bo odločevala zmaga le telesna in moralna sposobnost čet. Za zdaj pa se držimo tega, da je zmernost in treznost ena najvažnejših vojaških kreposti in da je alkohol najhujši sovražnik reda in da je alkohol most do oslabelosti.»

Pri potovanjih na severni pol in na vroči jug, pri hojah na gore in pri težkih ročnih delih se je glede alkohola isto izkusilo. Sloveči potovalec na severni pol Nansen ima alkohol za naravnost poguben pri takih ekspedicijah, kjer je treba vse moči napeti. V angleški modri knjigi l. 1894 se bere v poročilih britanskega vrhovnega komisarja za srednjo Afriko: »Opazoval sem, da so v tej deželi tisti Evropejci najbolj zdravi in močni, ki se alkohola popolnoma zdrže ali se mu vsaj niso privadili. Če bi mogel storiti, kar bi hotel, bi naredil, da bi ga Evropejci le po zapisu zdravnika kot medicino mogli dobiti. V časopisu švicarskega planinskega društva 1896. se zadržuje: »da hribolazec tudi najhujše napore lažje prenaša, če se alkohola čisto zdrži.« Precej splošno je znano, da se morajo sportovci raznih vrst, kolesarji, veslači, jezdeci, plavači, med tem ko se vadijo, popolnoma zdržati alkohola, ker le tako pridejo do najvišje zmožnosti. Tisto velja o gotovosti zadetja pri streljanju. Dne 2. avgusta 1890. morali so v Berlinu pri vročini 31° R nujno stavbinsko delo izvršiti. En oddelek delal je pri tej afrikanški vročini neustrašeno cel dan in še tri ure več kot druge dni. Kako je bilo to mogoče? Dali so delavcem le s sladkorjem in z malo kisa zmešane vode piti, alkohol pa je bil ostro prepovedan. Pri drugem oddelku pa je bil alkohol dovoljen in ljudje so omagali in nehali delati. Dr. Hoppe pravi: »V livarnah za železo je najtežje delo, katero se sploh more ljudem prisojati, in tisti, ki tam delajo, vedó, da ne bi mogli prenašati ga, če bi pili pivo; torej le vodo pijo med celim svojim tež-

kim delom. Iz istega vzroka je podjetje: »The Thames Iron Works« prepovedalo svojim delavcem alkohol, ker se je izkazalo, da tako vročino lažje prenašajo.«

To je nekaj malo paberkov iz množice opazovanj, ki cele knjige napolnjujejo. Navedena spričevala bi imela zadostovati, da pridemo do praktičnega zaključka. Ta zaključek pa je nasproten v deželi navadnemu mnenju, da je alkohol krepčilo in potrjuje sodbo, ki jo je vednost s svojega stališča razglasila nad alkoholom. Po stotinah neovrženih dejstev je nepobitno dognano, da je človek pri največjih naporih in trudih kar prisiljen, da se odpove alkoholu, ker on delavne sposobnosti ne zvišuje, marveč znižuje in slabi. Če pa alkohol pri najtežjih delih ni nič vreden, da ga ne moremo rabiti, je pač jasno, da ga navadni delavci pri svojih navadnih delih tudi le v svojo škodo rabijo. Dejstva so dejstva, in kdor jih noče videti in noče iz njih se učiti, ta sam sebe vara.

(Dalje prih.)

Za kratek čas.

Slavnosten govor. V Socijal-Mokricah je bil slavnosten shod. Neki drugor stopi na oder ter prične svoj govor s temi-le besedami: »Človek je žival!« — kar mu zapre sopo in besedo. Osupel gleda zbrano množico, ki upira vanj svoje oči. — »Jaz predlagam,« se hitro eden poslušavcev oglasi, »naj se ta govor tiska in pridene govoru fotografija gospoda govornika!«

Preprozen strah. Neki zapravljivec priznal je svojemu prijatelju, da bo res moral kot berač umreti, če bo živel še nadalje tako potratno. — »Veš kaj, ljubi moj!« ga zavrne prijatelj, »jaz pa mislim, če pojde tako daleč, boš se kot berač živel.«

Tehten vzrok. Neki oče je silil svojega še zelo mladega sina, naj se oženi. »Kaj se vam tako mudi?« reče očetu njegov prijatelj, »pustite ga, da saj dobro k pameti pride.« — »Potem, prijatelj,« mu odgovori oče, »se pa ne bo več ženil!«

Gotovo. A: »Ali se je res sosedova Minika omožila na Hrvaško?« — B: »Res!« — A: »Kako pa je ženinovo ime?« — B: »Janez.« — A: »No, Janeza bi bila pa tudi na Kranjskem lahko dobila!«

Pri telovadbi. Korporal (vajencu, ki je jud): »Torej še vrh kola ne more splezati! Kaj ne, če bi bila gori »licitanda«, bil bi pa že zdavnaj na vrhu!«

Otroška modrost. Mali otroci se igrajo. Največja deklica izmed njih, razdeljuje vloge. »Ti boš ata, ti sin, ti hčerka, jaz pa mama.« K prvemu, to je k atu obrnjena, vleva: »Ti osnaži čevlje, olupi krompir in zakuri!« — »Kaj, jaz!« pravi začuden ata, »to meni kot atu vendar ne pristojajo!« — Mama: »Tiho, to morem jaz bolje vedeti, moj ata morajo doma tudi tako delati.«

Jezikovna napaka. Mati proti sosedi: »Naša Nežika je vendar tako ljubezniva in pridna, da jo ne morem zadosti prehovati. Žal, da ima to napako, da ne more glasnika »r« izreči. Le poslušajte! Nežika, poidi semkaj, reci no »miza!«

Izvrstni agenti. Smrt zdravniku: »Kako je to, gospod zdravnik, da imava midva toliko posla?« — Zdravnik: »Nič čudnega, ako imava tako izvrstne agente, kakor so: nezmernost, nenravnost in brezbožnost.«

Svedočba gospoda dr. R. Rosenthala, vodje sanatorija »Hacking«.

Gospodu J. Serravallo

Dunaj,

Trst.

Podpisani Vam z veseljem potrjujem, da sem železnato Serravallo-Kina vino pri anaemiji in nevrasteniji z najboljšim uspehom uporabljal.

Dunaj, 11. novembra 1907.
M 317 (4) Dr. R. Rosenthal

Opozorjamo cenjene naročnike in čitatelje na oglas današnje številke, »Loverin«, voda za lase. Ta voda je učinkujoče sredstvo proti pleši, izpadanju las itd. Prospekte in pojasnila daje M. Feith Nachf., Dunaj, VI., Mariahilferstrasse 45.

Ko postaja drevje sočno, napoda ljudi pomladanska utrujenost, s čimer pa tudi raste disponiranje za kataro, ki jih pa le malo ljudi more zdraviti doma v postelji. Kdor mora torej s katarjem opravljati svoj poklic, naj bo opozorjen na Fayjeve pristne sodenske mineralne pastile, ki obsegajo, kakor uči izkušnja, ravno tako uspešno, kakor priročno sredstvo proti prehladitvi vratu in sopil.

Pri slabotnih pojavih se je po mnenju prvih zdravniških avtoritet izvrstno obnesel »Sirolin-Roche«, ki je nestrujen, brez okusa in vpliva na slezne kožice in dele telesa. Sredstvo zboljša že po kratkem času tek in poveča pojemajoče moč, in bi se moralo brezpogojno uporabljati tudi pri ozdravljenih, bledolčnih deklicah in v otroški praksi kot tek vzbujajoče.

Ob **nepriličnosti želodca** pomankanju slasti in motenju prebave najodličnejši zdravniki prav radi priporočajo taroprečižušeno izborno **Franc - Jožefovo** grenčico. Uživa se prav prijetno in učinkuje zanesljivo brez neprijetnih postranskih posledic. Izpije naj se je na tešči želodec pol vinske kupice. Pri močno starih ljudeh že vsakdanja osem dni trajajoča raba treh jedilnih žlic grenčice privede do stalne ozdravitve. M 333 (7)

ZITNE CENE.

Cene veljajo za prodajo blaga od strani kmetovalcev.

Za 100 kilogramov.

Ljubljana, 25. marca 1909.

Pšenica, domača	27.—
Rž	20.—
Oves	19.—
Ajda, črna	20.—
Ajda, siva	19.—
Proso, rumeno	17.—
Proso, belo	18.—
Ječmen	18.—
Fižol, koks	28.—
Fižol, mandalon	26.—
Fižol, ribenčan	27.—

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec.

20. marca 1909:

66, 65, 78, 83, 90.

Javna predavanja v veliki dvorani Uniona v Ljubljani vsak torek ob polnoči uri zvečer so izvrstno obiskana. Opozorjamo naročnike in čitatelje »Domoljuba« v Ljubljani in okolici, da se udeležujejo teh zanimivih predavanj in zanje javno agitirajo med svojimi znanci in prijatelji. V torek, 30. marca, bo predaval dr. L. Lenart o Peterburgu in Moskvi. Predavanje bodo spremljale krasne skicirane slike. Vstopnina je k predavanjem in ozirom na velike stroške za slike deset dinarjev za osebo. Nihče naj ne zamudi teh res veleznanimivih predavanj. Naše čitališče bodi v torek zvečer velika dvorana »Uniona«.

Krč

poljubljeno, odvajanje urejajo, prebavo pospešujejo pri nas vsak čas Feller-jeve odvajalne Ruberhara kroglice s z. »Elsa-kroglice« št. 40. Franco 4 K. Naročnje pri E. V. Fellerju v Stobici, Elsa trg 16 (Hrvaško) Vlado.

Vse vstopnice na vaše veselice naj bodo kolekovane z narodnim kolkom.

Vaša sapa

ostaja veliko lažja, že po uporabi prve oaze SCOTT-ove emulzije in to olajšanje vsak dan večje. 2250

To je izkušnja tisočerihi tekem minutih 32 let.

SCOTT-ova emulzija

pomnoži čudovito splošno moč. Tek in spanje se povrneta in zboljša prebava.

Cena izvrni steklonici 2 K 50 vin.

Dobi se v vseh lekarnah.

P. n. občinstvu vlijudno naznanjam, da mi je podelila c. kr. vlada

koncesijo za posredovanje

za nakup in prodajo raznih zemljišč, stavbišč, posestev, gozdov, travnikov, njiv i. t. d.

Kdor želi kaj kupiti ali prodati, naj se izvoli blagohotno obrniti na mojo posredovalnico, kjer dobi pojasnila, bodisi glede nakupa ali prodaje.

Se priporočam **Lorenc Rebolj**

Kranj, Glavni trg 139.

3186 1

Gospodnje, pozor!

Ako želite kupiti res dobro, trpežno in prijetno barvno **patreno in bombažasto blago** zahtevajte zastoj in franko zbirko vzorcev od krščanske tvorca **Josip Čejna**, ikalnica, Polica n. M., Češko.

Velika izbira po tov. cenah blaga za obleke, bluze in srajce, posteljino, damast, gradl. nanking, posebno platnino vsake vrste, perilo, robci, fiantele, barhanti itd. Odda se vsaka poljubna mera. Pošiljatve nad 30 K poštnine proste. Radi solidnosti in realne potrebe se ta tvrdka lahko vsakemu priporoča. Shranite ta oglas, ker bo redko objavljen. 3-1

UČENCA

sprejme Iv. Kralj, mizarstvo v Trziču, Gorenjsko. 723 3-1

Najboljši češki izvor!

S. Benisch

Ceneno posteljno perle!

1 kg sivnega, skubljenega, dobrega perla 2 K; 1 kg boljšega 3 K 10 vinarjev, polbelega 2 K 80 vin, belega 4 K, belega skubljenega 5 K 10 vin, 1 kg izredno linoga, snežnobelega, skubljenega 6 K 40 vin, in 8 K; 1 kg sivnega puha 6 K in 8 K; 1 kg belega puha 10 K; najtinejši prani puh 12 K. — Pri odjem 5 kg se pošlje franco.

Dovršene postelje bogato napolnjene, iz zelo gostega, jako trpežnega, rdečega, modrega, belega ali rumenega nanking-blaga, 1 pernica, 180 cm dolga, 116 cm široka, z 2 blazinama, vsaka 80 cm dolga in 58 cm široka, napolnjena z jako lepimi, mehkim perjem 16 K, z izredno linim polpuhom 20 K, z najtinejšim sivim puhom 24 K; posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; blazine 3 K, 3 K 50 v., 4 K. — Za neprimerno denar nazaj. Zamenjava dopustna. Pošilja proti povzetju od 12 K višje franco S. BENISCH v Dišnici št. 71 Cechy. — Ceniki zastoj in franko.

Profim revmatizem, trganje, celo najbolj zastarela bolezen se naglo in zanesljivo odpravi z zavzivanjem iz rastl. snovi pripravljene. **Remmel-ovoga oja profi profina in revmi.** Vsako drgnjenje brez uspeha. Steklenica z navodilom K 6.— Stevilna, slijeva priznanja.

Chem. Pharm. Laboratorium **KARL REMMEL, Landshut 167, Bavarško.** 2513 26-10

Zahtevajte zastoj

in franko moj veliki ilustrirani cenik z nad 3000 podobami ur, zlatine in srebrnine itd.

Prva tovarna ur v Brniku št. 030 (Dško)

Jan Konrad
c. in kr. dvorni založnik.

Prava sv. cer. in nik. ank. remon. ura, sistem Roskopf K 5.—, 3 kmeta! K 16.—, Registr. Adler-Roskopf nik. ank. rem. ura K 7.— Prava srebrna rem. ura K 8.—. Nitič rizič! Zamenjava dovoljena ali denar 2622 nazaj. 30-7

Sanatorij dr. Jaklin, Pizoz za kline peracije. Prospekt. H (69 1)

Vprašajte Vašega zdravnika, ako ni

Lo-va-crin

vođa za lase edino učinkujoče sredstvo proti plešni, izpadanju las, luskam? »Lovacrin« povzroči dolge, goste lase in brado. Dobiva se v steklenici po K 9.—, 3 steklenice K 12. V dosegu čiste bele, nežne in fine kože na obrazu in rokah kakor po vsem telesu proste ogorcev, solčnih peg, kizafiev itd. naj se rabi le sledeci povsem neškodljivi dosežki nedozozni Lovacrin izdelki. Lovacrin-creme vlončkin po K 3.— in K 5.— Lovacrin-toaletna vođa v steklenici po K 5.— in K 5. Lovacrin lepotilo po K 3.— in K 5.— itd.

Razpošilja po povzetju ali če se denar pošlje naprej glavna zaloga.

M. FEITH NACHE.
Dunaj VI., Mariahilfstrasse 45.
Nadalje se dobi v mnogih drogerijah, parfumerijah in lekarnah monarhijske. 151 3-1

Išče se priden in pošten 783 1-1

hlapec,

vajen kmečkega dela in živine za župnišče v Istri. Plača po dogovoru. — Naslov pove iz prijaznosti upravništvo »Slovenca«.

Steckenpferd-lilijno-mlečno-milo

Najmilijše milo za kožo kakor proti pegam!

332 Dobiva se povsod! 20-1

LYRA KOLESA

Priznana najboljši izdelok. Nedosežena v kakovosti in opremi. Odlikovan z zlato kolajno. 3 letno jamst. gl. kataloga.

Najboljša tvarina, lepo delo, tek lahek so znaki Lyra kolęs.

Dobite iste carine prosto od avstrijske podružnice. Najnižje cene! Zastopniki se iščejo!

C. kr. poštar M. Junger v St. piše: Vaš izdelok v obće dopada. Čuditi se moramo res, da zamore tovarna spraviti na svetovni trg tako solidno izdelano vsem zahtevam nove dobe ustrezajoče, lahko tako kolo po tako nizki ceni.

LYRA-FAHRRAD-WERKE, Prenzlau. Postfach 679.

Zahtevajte moj cenik brezplačno.

Kolesarske in športne potrebsčine, ure, orožja, muzikalije, živalni stroji, jeklene usnjene in luskusne reči.

6 rjuh + 15 kron

155 cm širokih, 230 cm dolgih čisto belih, obrobjenih, dobro trpežno blago, razpošiljata franko brata **Lechner v Gradcu, Železna hiša.** 572 6-1

Črna obleka

ostane vedno moderna. Veliko izbero več nego 200 kakovosti lepega modernega blaga imata brata **Lechner v Gradcu, železna hiša**, in pošiljata brezplačno vzorce na izbero. 572 6-1

2 hiši se prodasta. Več se izve v Ljubljani, Trnovski pristan št. 14. 202 15-1

Aljošilo (jedradil) 14 vrst vin, kot v jolico, vrtilni, smeči, spajkov 14 kg (12 do 14 litrov) K 160 pošiljina 97 vin, 5 kg lantje K 8.- po povzetju. 765 3-1
Maatz, Dunaj IX, Alsterstrasse 6, Dll.

Razpisuje se služba

Organista v Pečah

pri Morjeveh. Plača po dogovoru. Prednost ima semski pa pošten mlad Čechljanec. Nastopi lahko takoj. J. Zager, Ljupak. 801 3-1

Gospa oblačijo se

in svoje otroke elegantno in zelo po ceni, ako naroče našli zavoj vsebuje 40 m zbranih ostankov

perilnega blaga

in sicer ta. keper, coir, atlas-satin itd. za obleke, bluze, predpasnike itd. krasni moderni vzorci, najamčena porini, vsaki ostanki 5-10 m dolgi, za samo K 10-40. Pošilja po povzetju. Neprimerno se radevolje vzame nazaj. V teh zbirkah damo le izbrano, posebno lepo blago brez napake. 1022-1

Tržnica Ivana Löwli, Arnov Češko.

Prva se iz prsto roke lepa šole pred 3 leti novoizdala 775 1-1

priljubljena hiša

v Sreberjih št. 46 tik okrajne ceste Ljubljana - Sv. Jakob ob Savi. V hiši so spodaj 3 sobane sobe in ena soba v podstrežju, pod hišo klet. K hiši spada dober vodnjak in se 360 sočujev nezaridanega sveta. Cena K 5.400.- Več se po izve raznotam.

Naravnost iz tovarne

rjuhe brez šiva
2 kroni 30 vinarjev

150cm široke, 225cm dolge iz zajamčeno čiste lanene preje izdelane, uporabne za najboljše opreme za neveste. Enake rjuhe iz posebno dobre kakovosti 805 komad K 2-80 (1)

rumburški ostanki
obeljeni, posebno dobra kakovost

meter 50 vin. Dolgost ostankov 8-20 metrov (najmanj se vzame 40 metrov). Razpošilja po povzetju. Za neprimerno takoj denar nazaj. **HENRIK GOLDSCHMIED, tkalnica** Bystreyp, Novemostu ob Metovi, Češko.

V torek, dne 30. marca 1909 se vrši na licu mesta ob 10 uri dopoldne

prestovoljna dražba

vsega v zapuščino umrle Jožefe Rabzelj v Škofljanu na Dolenjskem spadajočega posestva, obstoječega iz dveh hiš, hleva, poda, kozoica, njiv, travnika in gozda.

Kupec mora kupljeno takoj plačati. Vabijo se k tej dražbi kupci. 781 1-1

„P. n.“ - sol - kislina - apno je najbolj znana in se največje zahteva. Jantstvo: Načestjejša gošča, vsebuječa 38-42% kislinske kisline in razredčeno s rono-kisljo sol po Petermannovi načinu 80-90%. (prijeti svoj za poskusilo K 200) Najboljši izvor za naročila za pojedince, velike konsumente in trgovce. Kot kisljina sodeluje v vsaki nameni le obično apno, vsebuječe večodstotno razredčeno citrono-kisljo sol in tosi rovo kisljo. Tako, edino učinkuje kisljina apno se dobi le pri „P. n.“ Dunaj VI 2 Wollstr. št. 3/4 Prospekti zastoni. Za vsa naročila naj enako ponudbe

KILA
vzdržavi v 8 dneh. Vprašanja v vsaki rok. Namsko pod. „T. 2261“ na Haasenstein & Vogler Praga. H 17 (1)

Na revmi
in trganju bolehalo-čim naznanim rad zastoni plemenito, kakosem bil ozdravljen svoje mačne, zastarele bolezni. **Karol Bader** Bonakovo (München) Eberhardstr. 40 1595

Travniške in mahovne brane
s člani in pregibalne
Eno- in dvorezni jekleni plugi
valjerji iz pločevine z obročki, zvezdni in Cambridge valji 255 se izdelujejo v prima izborni sestavi pri **Ph. Mayfarth & Co.** Dunaj II., Taberstr. št. 71. Ilustr. ceniki zastoni in franko. Izurjeni zastopniki se iščejo

Ceno posteljno perje.
1 kg sivnega skubljenega perja K 2, polbellega K 2, bellega K 3, linaga K 4, najboljšega skubljenega K 6, sivnega puha K 2, bellega K 6, prsnega puha K 12, od 5 kg n dalje pošiljine prosto.
Dovršene postelje bogato napolnjene, iz zelo gostega jaha irpeznega rdečega, modrega, belga ali rumenega inlet-nanking-blaqa. 1 pernica vel. 80-115 cm z 2 blazinama, velikost 81-58, napolnjena z jaho lenim inčim perjem K 6, s populatom K 2, s puhom K 10; posamezne pernice K 12, 14, 16; blazine K 3, K 3 1/2, K 4. Proti povzetju razpošilja pošiljine prosto pri naročila od 10 K dalje.
M. Berger v Dešenici št. 1011, Češki les. Za neagajajoče denar nazaj ali se blago zastoni. Ceniki o žilnicah, odejah, prevlekah in vsem drugim 1-7-7 posteljnim blaga zastoni in post. prosto. 92-1

Doktor, kmetija in farme v vsaki lekarni in prvih zdravilnih zavodih. 25 let, se ni izgubil s človeško iznajdljivostjo za rast brk in las, proti izpadanju las in za ohranitev njih. Priljubljena na glavi, le in Kapsle št. 1. Cena 10000. Vsebuje 2 lončiča 5 K. Prosim, da se vroči samo od mene. Naslov: P. Juršič, lekarnar v Paktar št. 65, Slavonija, Dunaj se pošilja naprej ali s poštnim povzetjem.

Jaz Ana Csillag!

s svojimi 185 cm dolgimi orjaškimi loreljskimi lasmi, ki sem jih dobila po 14 mesečni rabi pomade, ki sem jo iznesla sama. To je edino sredstvo, proti izpadanju las, za njih rast in negovanje, za ojačitev lasišča, pri moških krepko pospešuje rast brade in že po kratki dobi dne lasem in bradi naravni blek in polnost in jim varuje pred prezgodnjim osi-venjem do najvišje starosti. Vsekdo si lahko do visoke starosti po rabi od gospe Ane Csillag iznese pomade ohrani svoje lase goste in dolge. Nobeno drugo sredstvo nima toliko radilnih snovi za lase, kakor pomada Csillag, ki si je po vsej pravici pridobila svetovni sloves, ker dame in gospodje že po rabi prvga lončiča pomade dosežejo najboljše uspeh, ker izpadanje las pomeha že po nekaj dneh popolnoma in začno poganjati novi lasje. Ta uspeh dokazuje mnogo tisoč, iz vsega sveta dosepih priznanih pisem, ker le **rosnica venča uspeh.** 519 (20-1)
Lonček stane: 2 K, 4 K, 6 in 10 K. Po pošli se pošila vsak dan po vsem svetu s poštnim povzetjem ali denar naprej iz tvornice **Ana Csillag, Dunaj I., Graben št. 14,** kamor je naslavljati vsa naročila. ●●●●●●

Ko hočete svoje dete

Imeti zdravo, veselo in duševno se živahno razvijajoče, dajte mu **dr. Hommel-ov** Haematogen. Ne dajte si pa usiliti nobeno izmed mnogih ponarejanj! 522 1

Sprejmite se takoj proti plačilu in pekarju. **osip Škulj pekovski mojster** Cerančič. 745 2-1

učenc

Ljubiteljem cvetic!

Za okno in vrt, po zimi in po letu cveti! Rešite in zadržite vzbujajoče vrticovetne vrste begonij, gloksinij, kan, zlato, srebrno letnih kolodij, kal, georgin, lilij, vrtnic, azalik, alpskih cvetic, fuksi, peargonij, palm, cvetic vzpenjalik, trajno grmičevje, leptolino in plodonosno. Krasne novosti, prvovrstne, letos cvetoče, kakor tudi izredno krasni „Rady“. Posebej je slovka, posebno dobro učinkuje razno gojivo. Vse ne navadno ceno! Miraz ne škoduje. Bogato ilustriran cenik v barvah z navodilom o gojitvi zastoji. **J. SUZA, Poštajn pod Orl. Češko.** G 382 10-1

Priložnostni nakup!

Krasna župna ura z verižico K 350. 30.000 komadov

kupljenih, zaraditega pošiljam 1 krasno 36 ur iščo (ne 2 ur) „Gloria“ srebrno ankerrem. ura, švic kolesje z lepo gravir. oklopjem, s sekundnim kazalcem in lepo pozlačeno ali posrebr. verižico natančno iščo za K 350. Nadale ponudim eno pravo pozlačeno 36 ur iščo ankerrem. prve vrste švic. ura s pozlač. verižico za 5 K. Triletno plemenito jamstvo za vsako ura. Razpoš. proti povzetju

S. KUHANE, Schweizer-Uhren-Exporthaus. KRAKOV št. 48. 1-1

Neštevilno priznanj in dosegov. — Za neugajajoče denar nazaj.

To je ravno hud čas, gospa Müller —

sedaj nič več zima in vendar še tudi ne poletje. Kdor ni tukaj trden, lahko kaj iztakne. Nebesom pa naj bude hvala — pri meni je vse zdravo. Jaz imam vedno pristne Fayeve sodenske mineralne pastile v hiši in pri meni ne slišite nikoli kašlja in tako hudo prehlajeni nismo nikoli. Fayeve pristne sodenske pastile so vendar resnično majhne čudovite reči. In po ceni: samo K 1.25 zavojček, ki se jih lahko povsod kupi. Ne pustite si pa pod nobenimi pogoji dati ponarejanja, ampak zahtevajte vedno le pristno Fayeve. D 3431

Generalno zastopstvo za Avstro-Ogrsko: **W.Th. Guntzert, Dunaj IV/I. Grosse Neugasse 17.**

Naročite cenik ur

zlatnine in srebrnine, ki ga pošljem zastoj in po 3134 štine prosto. 26-2

Velika zaloga ur, samo švicarskega izdelka. Vsaka ura je natančno preizkušena in se jamči. — Ne naročajte ur od tujih židovskih trvdic, ampak obrnite se na trvdico

FR. P. ZAJEC,

urar in edini zastopnik švicarske tovarne ur. — Ljubljana, Star. trg 26.

40 do 45 metrov ostankov.

Priložnostna ponudba.

Velike množice barhenta za obleke, flanel za bluze in srnjice, celjira za obleke, oksforda, platna za brisače in perilo, ostankov za posteljno perilo. Vsak ostank najmanj 4 m dolg, vse dobro perilno. I, kakovost se proda radi izpraznenja vzorne zaloge, I zavoj za poskušnjo 40 do 45 m sortirano 15 K za neprimereno denar nazaj.

Karol Kohn, ikalnica za platno, — B 743 Nachod, 16, Češko. 15-1

POZORI ČITAJI POZORI
Pakraške želodčne kapljice.

Staro slovitno, izvrstno delujoče sredstvo pri boleznih v želodcu in črevih, osobito se priporočajo pri zaprtju in nerednem odvajanju, pehanju, kongestiji, pomanjkanju teka, krčih itd. Nedosežno sredstvo za uzdržanje dobrega prebavanja. 3139 10-1

Delovanje izvrstno. vsake sigurno. Cena ja za 12 steklenic (1 dvanaestorica) 5 K franko ne vsako pošto po povzetju ali če se pošlje denar naprej. Manj kot 12 steklenic se ne pošilja. Prosimo, da se naroča naravnost od **P. JURISIČA,** lekarnarja v Pakracu št. 65 (Slavonija.)

Izborna priložnost za nakup

40-45 metrov ostankov K 15.—.

za trgovsko manufakturnega blaga in za krojarjarje. Razpošilja se tudi zasebnikom. sortirano v barhenta za obleke, 78 cm širok, krasni vzorci modnega celjira za hišna oblačila, srnjice in bluze, izborna obeljeno domače platno, kaneflas, za posteljne prevleke, oksforda za srnjice in predpasnike. Dolgost ostankov 6-10 metrov, zajamčeno brez napak in vcepljima kakovost, perilne barve. Ako ne ugaja, denar takoj nazaj. Najmanjše naročilo 1 zavoj za poskušnjo. 40-45 m. event. po želji sortir. K 15 pošilja ikalnica **R. Horner, Nachod, Češko, poštni predal.** B 638 Pri večjem naročilu 3% popusta. 3-1

Gospodinjska mešana kava

1 kg samo K 1.92, vedno sveže mleta, jako izdatna, zelo okusna in pristna, ter za primes z mlekom najbolj priporočljiva.

Drobljiva kava!

Fina, vedno sveže mleta 1 kg samo K 1.40; izdatna, čista ter dobra v snovi in okusu, priporoča

I. graška kavožgalnica trvdke C. F. SCHUBERT Gradec, 766 Murplatz 10-12. 3-1

Žgano kavo

od K 2.80 in višje, franko, brez poštne in na vsako poštno postajo. **Posiljatve na vse strani!** Za prekupce posebno ugodno ceno!

Ugodni uspehi 1907 in 1908 Srebrna drž. kolsjna Korneuburg 1908.

TENAX

Postavno zavarov. Ceneje in ugodnejše kot bakreno apno. **Od dežja se ne opere.** Branilno sredstvo proti dravnim škodljivcem.

Uporablja se proti: **Peronospora viticola,** strapena rosa vinske trte. **Krastani jabolčnih, hruškinih dreves,** Fusicladium. **Bolezni kumar,** Plasmopara cubensis. **Bolezni breskvinih nabornic,** Taphrina deformans. **Tresočim boleznim borovca,** Leptodermium. **Krompirjevi boleznim,** Phytophthora infestans. Dobi se samo v pooblaščen tovarni TENAX za Avstro-Ogrsko:

DR. G. HEINER & CO. preje dr. J. Schorm **DUNAJ, VI.2, Mollardgasse št. 69.** H 507 Telefon 4077. 7-1 Prospekte, pojasnila zastoj poštne prosto.

Voda, zrak in svetloba!

Pomen teh treh elementov je danes gotovo vsakemu znan zlasti na zdravniškem polju, kjer se kažejo izvanredni učinki vrtibanja in kopanja v slučajih, ko vsa druga zdravila ne pomagajo več.

V zadnjih letih se je razvil tem trem glavnim zdravstvenim činiteljem še tretji dosti važ. element —

elektrika.

Njeni učinki na različnih poljih industrije so nepresegljivi. Tudi zdravniška veda uporablja električni tok in to v vseh slučajih, ker celo voda, zrak in svetloba več ne učinkujejo z najboljšim uspehom.

Vsak bolnik bi moral vedeti o tem važnem zdravstvenem činitelju, in vedel tega smo si naredi nalogo razširiti ta način zdraviljena med vse ljudske sloje potom knjižice.

Vsak bolnik, ki trpi na nervoznosti, nevrastiji, bolečinah v hrtenicah v glavi, želodčnih in črevesnih bolestin, ohromelosti, vsakovrstni oslabilosti itd., na takoj pošlje po to knjižico s mnogimi zdravniškimi nasveti. Poslani spodajšni kupon s polnim imenom in natečajnim naslovom zadostuje, da mu pošljemo 64 strani bročevo Eustrovano

Knjigo zastoj :: „Abhandlung über moderne Elektro-Therapie.“ — Gratis in franko pod zaprto kuverto. Elektro-terapevtska ordinacija, Dunaj I, Schwangasse 1, I. nadstropje, odd. 1 3 s.

Knjigo zastoj ::

„Abhandlung über moderne Elektro-Therapie.“ — Gratis in franko pod zaprto kuverto. Elektro-terapevtska ordinacija, Dunaj I, Schwangasse 1, I. nadstropje, odd. 1 3 s.

Kupon za brezplačno knjigo. 21. III. 1909. Na

elektroterapevtsko ordinacijo na Dunaju, I., Schwangasse 1, I. nadst., odd. 1 3 s.

Prosimo pošljite mi knjigo „Eine Abhandlung über moderne Elektro-Therapie“ gratis in franko pod zaprto kuverto.

Ime: _____ Naslov: _____

H 790 1-1

Ponudimo vsako poljubno množino:

zarezane strešnike prve vrste

zidake, lončene peči, portland-cement najboljše vrste, šamotne plošče za tlakovanje cerkva, hodnikov i. t. d.

F. P. VIDIC & KOMP. LJUBLJANA.

Na zahtevo pošljemo radevolje vzorce in prospekte takoj brezplačno.

490 1

vožnja s
H 2927

Cunard Line

Bližnji odhod iz domače luke

Trsta: Ultonia 30. marca 1909, Pannonia 17. aprila, Carpathia 20. aprila 1909.

Iz Liverpoola: Lusitania ja, (najboljši, največji in najlepši parnik sveta), dne 17. aprila, 8. maja, 29. maja 1909, Mauretania 3. aprila, 24. aprila, 15. maja 1909.

Pojasnila in vožne karte pri Andrej Odlasek, Ljubljana, Slomškove ul. 25, blizu cerkve Srca Jezusovega.

V Ameriko
in Kanado

zložna, cena
in varna

Odklikovano. Ustanovlj. 870.
Vse vrste lovskih pušk, dvocevki, risanic, trocevki, samokresov, se kupi najceneje z najvišjim poroštvom naravnost od tovarne orožja

Anton Sodja
Borovlje, Koroško.

Bogato ilustrirani ceniki zastoj in franko. 1289

Najcen. nakup češkega
posteljnega perja

5 kg nov. dobrega, sivga skupljenega, brez pra in, K 9-40; boljši K 11-80; 5 kg dobrega napol belena K16; belo mehko, K23-50; 5 kg snežnobe, mehko K 28.—, K 30.—, K 34.—, K 36; 5 kg snežnobe neoskublj. K 23.—, K 26.—, K 29.—; puli siv a K 3-40, bel a 4-40, snežnobe a K 5-80 in K 6-40 pol kg. Pošiljatev franko po povzetju. Sme se zamenjati in nazaj vzeti proti povračilu pošlinitve. Pri naročilu se prositi za nastanec naslov IVANA POLATSCHEK Janovitz a. d. Angel 16 pri Klatovu, Češko.

B 123 13-1

Izberno kofenino

(surov molin)

572 6-1

št. 181	št. 191	št. 201	št. 1001	št. 2001	št. 3001
vinar 39	46	48	45	50	59

vsi 78 cm široko. Najboljše, kar mogoče

Dobavljata, najmanjše naročilo 30 metrov, brata Lechner, Gradec, Železna hiša, franko. — Pošiljajo se radevolje tudi vzorci.

Vsak poskus popolno zadovolji.

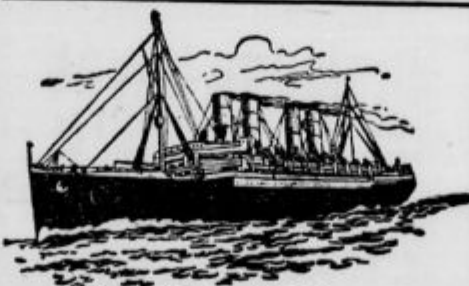
Za 10 kron!!

572 6-1

100 cm dolg, za 11 K 115 cm dolg, za 12 K 125 cm dolg razpošiljata brata Lechner v Gradcu na vse strani

lep dežni plašč

s kapuco, držalom in nahrbtniki iz zajamčeno pristnega nepremočnega tirolsko-erlinškega lodna za gospode in dame.

Najcenejša in najhitrejša vožnja

V AMERIKO

je s cesarskimi brzoparniki
„Kronprinzessin Cäcilia“ 140 26-1
„Kaiser Wilhelm II.“ — „Kronprinz Wilhelm“
„Kaiser Wilhelm der Große“.

Podrobna pojasnila in potrebni pouk da vsakomur

EDVARD TAVČAR, Ljubljana

Kolodvorske ulice št. 35, nasproti stari Tišlerjevi gostilni.

Kje se dobe najboljši poljedelski stroji, kakor mlatilnice, gepeljni, čistilnice, preše za sadje i. t. d.

1703

Edino le pri:

26-9

FR. STUPICA

v Ljubljani, Mar. Terezije cesta št. 1.,
Valvazorjev trg št. 6.

in zaka; zato, ker so dotični stroji: iz najboljših tovarn sveta, najboljše sestavljeni, ker se istih prodaja na tisoče in tisoče komadov in se ravno radi tega, ker se jih izdeluje v velikih množinah, dobivajo po nizkih cenah. Moji stroji so povsod jako priljubljeni. — Obračajte se na mojo trdko pri nakupu stavbenih potrebščin, portland-cementa, travverz, železniških sin in druge različne železnine in raznega orodja, nagrobni križev, tehtnic.

Skupna rezerva sklepom 1907 čez stotisoč kron.
Upravno premoženje sklepom 1907 3,600.000 kron.

Zadržnikov nad 550.

Glavna posojilnica

reg. zadr. z neom. zav. v Ljubljani,

pisarna na Kongresnem trgu št. 15 nasproti
nunske cerkve, obrestuje hranilne vloge po

4 ³/₄ %

t. j. K 4-75 za vsacih 100 kron, takoj od dneva
vložitve, pa do dneva dvige, brez odbitka
rentnega davka. Hranilne knjižice se sprej-
majo kot gotovina, ne da bi se obrestovanje
pretrgalo. 3418 1

Uradne ure od 8. do 12. ure dopoldne
in od 3. do 6. ure popoldne.

Tekoči račun v Avstro-ogrski banki v Ljubljani.

Račun poštna hranilnica št. 49.086. Telefon št. 135.

